



LUNDS
UNIVERSITET
Socialhögskolan

Studenters attityder till invandring och minoritetsgrupper

**En attitydundersökning bland socionom- och juriststudenter vid
Lund universitet**

Mona Assi

Kandidatuppsats (SOPA 63)

VT 2018

Handledare: Anna Tegunimataka

Abstract

Author: Mona Assi

Title: Studenters attityder till invandring och minoritetsgrupper – En attitydundersökning bland socionom- och juriststudenter

Supervisor: Anna Tegunimataka

Assessor: Maria Bangura Arvidsson

This study examines attitudes towards Swedish immigration and minority groups in Sweden among social work students and law students at Lund university. Firstly, this study examines if there are similarities and differences in attitudes among the students by using univariate analysis. Secondly, this study examines if there are any correlations between attitudes and the following variables: age, gender, ethnicity, citizenship, education level, working status, religious beliefs and political affiliation by using bivariate analysis. In order to collect data surveys were distributed among social work students and law students at Lund university. The sampling method used in this study was convenience sample. The study results show a widespread openness towards immigration and minority groups among social work students and law students at Lund University. The study results also show that there are some correlations between variables – such as education level, gender and religious beliefs – and attitudes towards immigration and minority groups. Lastly, the study results are analysed and discussed based on group conflict theory and the nature of prejudice.

Keywords: xenophobia, immigration, minority groups, university students, prejudice, group conflict theory

Innehållsförteckning

1 Problemformulering.....	5
1.1 Syfte	6
1.2 Frågeställningar.....	6
2 Kunskapsläget	7
2.1 Inhämtning av tidigare forskning.....	7
2.2 Ålder och kön.....	8
2.3 Medborgarskap och etnicitet.....	9
2.4 Utbildning och arbetsstatus	10
2.5 Religiös åskådning och politisk tillhörighet.....	11
3 Teori.....	12
3.1 Group conflict and co-operation.....	13
3.2 The nature of prejudice.....	14
3.2 En kort diskussion om teorierna	15
4 Metod	16
4.1 Metodologiska överväganden.....	16
4.2 Urval och undersökningspopulation	18
4.3 Validitet och reliabilitet.....	20
4.4 Bearbetning och analys	21
4.5 Etiska överväganden	22
5 Resultat	23
5.1 Univariat.....	23
5.1.1 Bakgrundsfrågor.....	23
5.1.2 Hur viktigt bör det vara att de...?.....	24
5.1.3 Uppge hur mycket du instämmer eller tar avstånd...?	25
5.1.4 I vilken utsträckning anser du att Sverige bör tillåta...?	25
5.1.5 Tala om hur mycket varje person liknar eller inte liknar dig...?	26
5.2 Bivariat	26
5.2.1 Ålder och kön.....	26
5.2.2 Medborgarskap och etnicitet.....	28
5.2.3 Utbildning och arbetsstatus.....	30

5.2.4 Religiös åskådning och politisk tillhörighet.....	34
6 Analys	37
6.1 Ålder och kön.....	37
6.2 Medborgarskap och etnicitet.....	38
6.3 Utbildning och arbetsstatus	39
6.4 Religiös åskådning och politisk tillhörighet.....	40
7 Slutdiskussion	42
8 Referenser.....	46
9 Bilagor.....	49
9.1 Bilaga I	49
9.2 Bilaga II.....	55

1 Problemformulering

Flyktingströmmarna till Sverige och resterande länder i Europa har skapat ändlösa diskussioner runt om i världen. Det talas om en flyktingkris som inte bevitnats i Europa sedan 1945 (Zunes 2017). Till följd av denna flyktingsituation har restriktiviteten i den svenska flykting- och invandringspolitiken ökat, för att anpassa den svenska politiken till övriga europeiska länders. Med andra ord är Sverige inte ensamt med att förändra sin flykting- och invandringspolitik (Demker 2016). Generellt sett har dock svensk flykting- och invandringspolitik varit en av de minst restriktiva i Europa. 110 000 personer beviljades uppehållstillstånd i Sverige under 2014 och av dem var drygt 30 procent flyktingar medan cirka 40 procent var anhöriga till personer boende i Sverige. Övriga svenska uppehållstillstånd beviljades för arbetskraftsinvandring, studerande eller EES-medborgare (ibid.). Sett utifrån den svenska befolkningens attityder är Sverige också det land i Europa där befolkningen i störst utsträckning välkomnar invandring (ibid.). Ändå har ett svenskt främlingsfientligt parti lyckats mobilisera väljarstöd och etablera sig som riksdagsparti (ibid.). Detta tyder på en paradoxal utveckling i Sverige, men även i Europa (ibid.). Väljarstödet för högerextrema partier i Europa har ökat avsevärt under de senaste åren. Brittiska myndigheter har rapporterat en oroväckande stigning i hatbrott mot invandrare sedan Storbritannien lämnade den Europeiska Unionen och Ungerns högerregering har gjort sig skyldig till allvarligt förtryck mot flyktingar som söker asyl (Zunes 2017). Detta främlingsfientliga beteende legitimeras för omvärlden genom att bland annat anklaga invandrare samt etniska och kulturella minoritetsgrupper för att vara ett hot mot den inhemska kulturen (Goodwin, Cutts & Janta-Lipinski 2016). De syriska flyktingarna har exempelvis anklagats för att vara sympatisörer av den islamiska staten; och terrorattentaten som skett runt om i Europa har inte gjort situationen bättre (Nastuta & Tompea 2011). Forskare menar att diskriminering av invandrare, som främst utgjorts av araber och muslimer, har ökat i västvärlden efter terroristattacker i USA den 11 september 2001 (ibid.).

Motståndet mot flyktinginvandring är inte jämnt fördelat i den svenska befolkningen. Därför har tidigare forskning till exempel undersökt sambandet mellan utbildning och attityder. Idag vet vi att utbildning och tolerans har ett starkt samband – ju längre utbildning desto mer generös attityd till att ta emot flyktingar (Demker 2016). År 2014 ansåg 34 procent bland dem med eftergymnasial utbildning eller högskoleexamen i Sverige att det var ett bra förslag att ta emot färre flyktingar. Samma uppfattning hade 56 procent bland dem med endast grundskoleutbildning (ibid.). Denna skillnad kan i viss mån även

förklaras av ålder och kön. Men utbildning är en socioekonomisk faktor och har således en avgörande statistisk förklaringskraft avseende attityd till flyktingmottagning (ibid.). Forskare menar ändå att man vid studiet av tolerans och främlingsfientliga attityder behöver titta på fler faktorer och inte endast utbildning. Utöver utbildning, ålder och kön spelar också människors etniska och kulturella bakgrund samt inkomst och arbetsstatus en viktig roll (Goodwin, Cutts & Janta-Lipinski 2016; Chandler & Tsai 2001).

Socionom- och juriststudenter kommer att ingå i yrkesgrupper som kommer att arbeta med flyktingar såväl som med andra etniska och kulturella minoritetsgrupper. Dessa yrkesgrupper har i uppgift att tillhandahålla hjälp och stöd till utsatta människor i samhället. Det är således intressant, men även gynnsamt för forskningen inom socialt arbete att undersöka vilka attityder socionom- och juriststudenter har till svensk invandring samt etniska och kulturella minoritetsgrupper som kommer till Sverige. Som tidigare nämnts förekommer forskning på området *utbildning och attityder*, men ingen forskning som undersöker socionom- och juriststudenters attityder i Sverige. I denna studie undersöks attityder hos socionom- och juriststudenter som läser vid Lund universitet. Lund universitet är ett av Sveriges äldsta och största universitet samt har under flera år rankats omkring de 100 bästa universiteten i världen. Det är en av anledningarna till varför just socionom- och juriststudenter vid Lund universitet valts ut. En annan anledning är studiens begränsade tid och omfång. Denna studie kommer med andra ord att begränsas till endast en grupp av socionom- och juriststudenter. Men å andra sidan är socionom- och juristutbildningarna i Sverige snarlika och delar gemensamma kunskapsområden.

1.1 Syfte

Syftet med denna studie är att undersöka attityder till dels svensk invandring; dels etniska och kulturella minoritetsgrupper som kommer till Sverige hos socionom- och juriststudenter vid Lund universitet. Studien syftar även till att undersöka om det finns samband mellan socionom- och juriststudenters attityder och variablerna: ålder, kön, medborgarskap, etnicitet, utbildning, arbetsstatus, religiös åskådning och politisk tillhörighet. Slutligen syftar studien till att undersöka om socionom- respektive juriststudenters attityder är komparabla eller inte.

1.2 Frågeställningar

- Vilka attityder har socionom- och juriststudenter på Lund universitet till svensk invandring samt etniska och kulturella minoritetsgrupper som kommer till Sverige?

- Finns det ett samband mellan socionom- och juriststudenters attityder och följande variabler: ålder, kön, medborgarskap, etnicitet, utbildning, arbetsstatus, religiös åskådning och politisk tillhörighet?
- Går det att urskilja skillnader och likheter i attityder hos socionom- respektive juriststudenter?

2 Kunskapsläget

Det går att hitta mycket forskning om attityder till invandring och minoritetsgrupper.

Forskningsämnet fasthåller sin betydelse för den samhällsvetenskapliga forskningen och förblir därför ett aktuellt forskningsämne. Varför människor ställer sig negativt till invandring och minoritetsgrupper är fortfarande omdiskuterat inom forskningen, men då det exempelvis handlar om sympatisörer av främlingsfientliga partier redogör forskarna för mer eller mindre snarlika slutsatser. Forskare talar om variabler för tolerans och främlingsfientliga attityder. Genom att undersöka och mäta dessa variabler går det att förutsäga vilka grupper i samhället som tenderar att visa tolerans eller ha främlingsfientliga attityder till andra människor.

Utbildning har visat sig vara en avgörande variabel för tolerans och därför har attityder hos låg- respektive högutbildade människor undersökts flitigt av forskare. Nedan kommer tidigare forskning att presenteras. Den tidigare forskningen är indelad i flera avsnitt efter omtalade variabler för tolerans och främlingsfientliga attityder till invandring och minoritetsgrupper. Men först följer en kort redogörelse för inhämtningen av den tidigare forskningen.

2.1 Inhämtning av tidigare forskning

Den tidigare forskningen består huvudsakligen av vetenskapliga artiklar som jag fann i databasen LUBsearch, en databas för elektroniska resurser som finns att tillgå inom Lunds universitet. De sökord som jag använde mig av var xenophobia; xenophobia university students; xenophobia ingroup and outgroup; racism; racism elderly people; racism gender; xenophobia and politics (observera att semikolonen markerar en hel söksats).

Samtliga vetenskapliga artiklar är peer reviewed samt internationella, förutom artikeln 'De generösa svenskarna? En analys av attityder till invandring och invandare i Sverige' som är peer reviewed och går att finna i LUBsearch, men som inte är internationell.

I den tidigare forskningen förekommer även böcker, vilka jag fann genom vidare studier av artiklarna från LUBsearch. Alla böcker förutom en, *Education and Racism*, finns att tillgå på Universitetsbiblioteket i Lund, eftersom dessa böcker används på flera kurser och

program vid Lund universitet. Böckerna är skrivna av omtalade författare, vars teorier och studier beprövats och accepterats inom forskningen.

2.2 Ålder och kön

I allmänhet ställer sig majoriteten av äldre människor negativt till invandring och minoritetsgrupper (Nastuta & Tompea 2011). Statistiken visar att ju äldre en person är desto mer sannolikt är det att den personen har främlingsfientliga attityder till invandring samt minoritetsgrupper (ibid.). Men ålder är inte en avgörande variabel för förekomsten av främlingsfientlighet. Å ena sidan på grund av bristen på studier om ålderns påverkan på tolerans och främlingsfientliga attityder hos människor (Henry & Sears 2009; Nastuta & Tompea 2011). Å andra sidan beror det på att *variabeln ålder* i kvantitativa studier visat sig vara svag för uppkomsten av främlingsfientliga attityder (Nastuta & Tompea 2011). Ändå visar de studier som finns att främst äldre människor, det vill säga människor som är i medelåldern och äldre är sympatisörer av högerextrema partier (Franssen, Dhont & Hiel 2013; Henry & Sears 2009). Samma studier talar även för att äldre har fördomsfulla åsikter mot invandrare och minoritetsgrupper i samhället (ibid.).

Variabeln kön har studerats mer än variabeln ålder. Ändå är det ytterst få forskare som har försökt förklara varför kön bör vara en variabel för främlingsfientliga attityder till invandring och minoritetsgrupper i samhället. En del nya studier om variabeln kön har endast lyckats dra slutsatsen att kön har en tämligen liten eller ingen påverkan på främlingsfientliga attityder hos människor (Nastuta & Tompea 2011). Men forskare hävdar att det beror på hur man väljer att se på variabeln kön. Enligt teorin om reell gruppkonflikt – *realistic group conflict theory*, *RGCT*, eller förkortat *realistic conflict theory*, *RCT* – företrädd av bland andra Muzafer Sherif uppstår konflikter mellan grupper då det finns verkliga intressekonflikter eller olika mål som två eller flera grupper söker uppnå i konkurrens med varandra (Sherif 1966). Nastuta och Tompea (2011) skriver också om dessa intressekonflikter. Vanligt förekommande intressekonflikter sker till exempel på arbetsmarknaden där människor konkurrerar om arbeten. På arbetsmarknaden är det främst män som konkurrerar om arbeten (Nastuta & Tompea 2011; Sheriff 1966). Därför tenderar den målgruppen att ställa sig negativt till invandring och minoritetsgrupper, som kan orsaka hårdare konkurrens. Med andra ord anses kvinnor vara mindre främlingsfientliga än män:

However, in terms of group threat, women are predicted to be less threatened than men, as their labour market situation is less exposed to competition due to the gender

division of work. Also, women tends to exhibit lower levels of xenophobia than men. Our analysis confirms this because the „male” variable has a significant positive effect on „threat feeling”. (Nastuta & Tompea 2011, s. 41)

2.3 Medborgarskap och etnicitet

Tidigare forskning hävdar att människor naturligt och oavsiktligt diskriminerar andra människor som skiljer sig från dem. Dessa skillnader bygger ofta på nationalitet samt etnicitet (Nastuta & Tompea 2011). Forskare har kommit fram till detta genom att mäta människors attityder med hjälp av enkätundersökningar. Studieresultaten visar att det är mindre sannolikt att fördomar och diskriminering uppstår mellan människor som delar samma etniska bakgrund och som har samma medborgarskap (ibid.). Etniska skillnader, men även kulturella sådana kan med andra ord ge upphov till mindre tolerans:

It is clear that in Sweden, it really matters ‘where you come from’. Being adopted, belonging to a national minority, having parents from abroad, showing characteristics deemed ‘non-typically Swedish’: all have racist dimensions. Being labeled ‘non-typically Swedish’ puts individuals in a racist box of the ‘other’ who can not belong. (Hällgren 2005, s. 337)

Andra forskare tror att det handlar om känsla av grupptillhörighet samt att känna sig hotad (Hjerm 2009). Människor som kommer från andra länder bär med sig kulturer, vilka ofta är främmande för den inhemska kulturen som råder i landet de kommer till (ibid.). Detta skapar osäkerhet hos den inhemska befolkningen. Därför menar forskare att den inhemska befolkningen väljer att hålla sig till den inhemska kulturen, vilket ger upphov till ett vi och dem-tänk som skapar exkludering och diskriminering (ibid.). Schneider (2008) diskuterar liknande slutsatser i sin artikel efter att ha undersökt attityder hos människor med olika sociokulturella och socioekonomiska bakgrunder:

The main result of the contextual analyses is that not the economic status (low education) of immigrants, but their non-western origin adds to the average level of perceived ethnic threat in European countries. The higher the percentage of non-western immigrants, the higher the country’s average level of perceived ethnic threat. (ibid. s. 63)

Alltså menar Schneider såväl som andra forskare att *nationalitet, etnisk och kulturell bakgrund* är avgörande variabler för attityder till invandring och minoritetsgrupper. Den tidigare forskningen antyder också att människor med en eller två utlandsfödda föräldrar har en mildare approach till invandring och minoritetsgrupper (Nastuta & Tompea 2011).

2.4 Utbildning och arbetsstatus

En klassisk variabel enligt den tidigare forskningen är *utbildning*. Tidigare forskning visar att det finns ett tydligt samband mellan utbildning och attityder till invandring samt minoritetsgrupper (Nekuee & Hagendoorn 1999). Elchardus och Spruyt (2014) undersöker flera attityder till invandring och minoritetsgrupper i studien 'Universalism and anti-Muslim sentiment'. I studien kommer forskarna fram till att utbildning är en avgörande variabel för tolerans efter att ha mätt attityder till invandring och minoritetsgrupper hos studenter:

[...] it is quite clear that the research population, as expected on the basis of their educational level, is much less prejudiced than the population at large. While 24% of the students agree that "the foreigners come to their country to profit from the social security system", between 36 and 59% of the whole population agrees with the same or similar statements [...]. (ibid. s. 80-81)

I boken *Education and racism* granskas attityder till etniska skillnader i ett antal västeuropeiska länder, som till exempel Polen och USA (Nekuee & Hagendoorn 1999). I alla sju länder var utbildning en avgörande variabel för ökad tolerans (ibid.). Samtidigt hävdar forskarna att mindre toleranta attityder förekommer bland högutbildade människor, eftersom utbildning inte alltid kan påverka attityder som skapas till följd av sociopsykologiska faktorer och konservativa värden (Elchardus och Spruyt 2014; Nekuee & Hagendoorn 1999). Med andra ord vore det naivt att påstå att endast hög utbildning leder till ökad tolerans för invandring och minoritetsgrupper då det finns flera faktorer som spelar in, menar forskarna Nekuee och Hagendoorn (ibid.). Dessa sociopsykologiska faktorer beskrivs utförligt av Wagner och Zick (1995), som också diskuterar deras inverkan på tolerans:

Thirdly, when controlling some social psychological variables – such as respondents' social strata membership, their group relative deprivation, their perceived value incongruency between the ingroup and the outgroup, respondents' political

conservatism and their acceptance of contact with foreigners – at least some of the effect of educational differences can be accounted for (ibid 1995, s. 54).

Dessutom kan tillvägagångssättet som man väljer att använda sig av då man samlar in data påverka studieresultatet (Wagner & Zick 1995). När man studerar sambandet mellan utbildning och attityder till invandring samt minoritetsgrupper bör man även se till att högutbildade inte överrepresenterar lågutbildade och vice versa, eftersom det kan påverka studieresultatet (ibid.). Grupper som man väljer att jämföra bör därför vara proportionerliga.

Utöver utbildning finns en annan variabel som ofta är nödvändig att undersöka och mäta då man studerar attityder till invandring och minoritetsgrupper. Denna variabel brukar kallas för *arbetsstatus* och inbegriper sysselsättning samt inkomst. Arbetslöshet och brist på arbete kan nämligen skapa negativa uppfattningar om invandring och invandrare (Nastuta & Tompea 2011). Inhemsk befolkning som har svårt för att hitta arbete och försörja sig kan nämligen uppfatta minoritetsgrupper som potentiella konkurrenter och som ett hot mot en bra levnadsstandard (ibid.). Med andra ord påverkar den finansiella stabiliteten människors attityder till invandring och minoritetsgrupper. Det är således mindre sannolikt för människor som lever under goda ekonomiska förhållanden att ha en negativ approach till invandring samt minoritetsgrupper (ibid.). Även Nekuee och Hagendoorn (1999) hävdar att främlingsfientliga attityder till invandring och etniska minoritetsgrupper förstärks av uppfattad ekonomisk konkurrens av etniska minoritetsgrupper. I sådana fall spelar det ingen roll hur välutbildad man är, utan ekonomi och god levnadsstandard kommer först (ibid.). Schneider (2008) är inne på samma spår och skriver i sin artikel:

The economic interpretation of ethnic competition theory suggests that the economic standing of immigrants matters, and that individual susceptibility to competition aggravates ethnic threat perceptions particularly if the societal context suggests competitive conditions. (ibid. s. 62)

Främlingsfientliga attityder till invandring och invandrare såväl som andra minoritetsgrupper kan med andra ord skapas till följd av upplevd konkurrens om samhällsresurser.

2.5 Religiös åskådning och politisk tillhörighet

Nastuta och Tompea (2011, s. 43) menar att människor som tillhör en religion eller ett samfund tenderar att ha främlingsfientliga attityder till invandring och minoritetsgrupper:

”And we found that Romano-Catholic and Christian-Orthodox affiliation had strong positive effects on criterion, almost double if we compare with Protestant affiliation.”. Andra forskare menar att människor som tillhör en religion eller ett samfund delar en öppen inställning till invandring och minoritetsgrupper (Bohman & Hjerm 2014). Med andra ord är det mindre sannolikt för starkt religiösa människor att motsätta sig invandring och minoritetsgrupper än icke-religiösa människor. Samtidigt menar forskarna att det handlar om vilket religiöst sammanhang människor kommer ifrån (Bohman & Hjerm 2014; Nastuta & Tompea 2011). Till exempel har kristna från protestantiska och religiöst heterogena länder en mer tolerant inställning än kristna från katolska och religiöst homogena länder (ibid.).

Den tidigare forskningen antyder att människor som tillhör och praktiserar kristendomen tenderar att ha en uppfattning om muslimer eller asiatiska religioner som ett *icke-kristet hot*, speciellt efter 11 september-attackerna (Elchardus & Spruyt 2014; Nastuta & Tompea 2011; Zunes 2017). Denna uppfattning förekommer främst bland katoliker samt ortodoxa kristna (Bohman & Hjerm 2014; Nastuta & Tompea 2011). Under de senaste åren har dessutom antalet muslimer ökat i västvärlden och den muslimska identiteten blivit alltmer påtaglig, vilket även kan ses som ett hot mot den västerländska kulturidentiteten (Hällgren 2005). Forskare menar att främlingsfientliga och antisemitiska inställningar mer eller mindre ersatts av islamofobi (Elchardus & Spruyt 2014; Nastuta & Tompea 2011; Zunes 2017).

Förutom religiös åskådning finns variabeln *politisk tillhörighet*. Båda variabelerna är uppmärksammade inom tidigare forskning, som rör attityder till invandring och minoritetsgrupper. Till skillnad från religiös åskådning kan politisk tillhörighet upplevas som en uppenbar variabel för främlingsfientliga attityder hos människor. Ändå är det viktigt att poängtera variabelns betydelse. Det finns tydliga samband mellan främlingsfientliga attityder till invandring och minoritetsgrupper samt förhöjda väljarstöd för högerextrema partier (Mierina & Koroleva 2015). Väljarstöd för högerextrema partier ökar också i samband med samhällsförändringar och samhällshändelser som äventyrar den inhemska befolkningens känsla av trygghet (Anderson-Nathe & Gharabaghi 2017). I samband med exempelvis terroristattentat ökar främlingsfientlighet (ibid.). Varför detta sker kommer att förklaras i kommande avsnitt som inbegriper teori.

3 Teori

Ovan presenterades variabler för tolerans och främlingsfientliga attityder till invandring och minoritetsgrupper. Men variabelerna själva säger oss inte så mycket om *varför* tolerans och

främlingsfientliga attityder uppstår. De ger oss endast en *fingervisning* om vilka grupper i samhället som kan visa tolerans eller uttrycka främlingsfientlighet. Med hjälp av teorier går det att förklara varför tolerans och främlingsfientliga attityder uppstår. Nedan kommer två teorier att presenteras, eftersom dessa kompletterar varandra och tjänar denna studies syfte. Därefter följer en kort diskussion, som jämför och kritiserar av teorierna.

3.1 Group conflict and co-operation

Psykologen Sherif (1966) skriver om intergroup relations i sin bok *Group conflict and co-operation*. Intergroup relations avser relationer mellan grupper i ett samhälle (ibid.).

Sherif (ibid.) menar att en grupp definieras och manifesteras i samhället genom karaktäristika, som skiljer gruppen från andra grupper. Dessa karaktäristika består av diverse saker såsom: nationalitet, etnisk och kulturell bakgrund, religiös åskådning, politisk tillhörighet, ålder, kön och samhällsstatus i form av arbete och utbildning (ibid.).

Hur en grupp kommer till uttryck eller uppför sig mot andra har att göra med gruppens bakgrund, enligt Sherif (ibid.). Med gruppens bakgrund menar Sherif (ibid.) uppfattningar om andra människor, som gruppmedlemmarna skapat under sin livstid genom bland annat diverse erfarenheter, uppfostran och sociopsykologiska faktorer. Alltså ligger det inte i människans natur att agera främlingsfientligt och diskriminera, utan det handlar snarare om negativa associationer som människan skapar om andra till följd av aggression:

But these strong emotions, powerful passions, intense attitudes, and their associated images are not self-generated springs to action. They do not erupt spontaneously from *human nature in the raw* to instigate their design and action towards others. These instigators of feeling and action are generated psychologically when people transact with other people, in the course carrying out activities and pursuing goals within the design of living they have patterned. (ibid. s. 2)

Med andra ord handlar det om psykologiska mekanismer hos människan som sätts igång först då hon interagerar med andra människor; och beroende på rådande omständigheter kan dessa psykologiska mekanismer skapa aggression eller känsla av tillfredsställelse (ibid.). Således agerar människan på olika sätt mot andra människor beroende på om det är aggression eller tillfredsställelse som hon känner gentemot andra. Sherif (1966) menar att aggression uppstår då grupper konkurrerar om resurser eller då värden och normer krockar mellan grupper.

Tillfredsställelse uppstår först då grupper delar samma mål, normer och värden samt då grupper får sina behov tillgodosedda genom samarbete (ibid.).

Associationer eller stereotyper som uppstår till följd av aggression följer alltså ett mönster, som Sherif såväl som andra psykologer och forskare har studerat (Mook 2004):

One idea about the origins of prejudice is known as *realistic conflict theory*. It suggests that groups become hostile toward each other when they must compete with each other for scarce resources. Under conditions of scarcity, one's attitudes toward members of groups different from one's own – *out-groups* – become more rigid, stereotyped, and hostile. (ibid. s. 315)

Med andra ord utgörs detta mönster av händelser som triggar igång känslor av aggression hos människor: ”In Nazi Germany, attitudes toward Jews followed this pattern; Adolf Hitler rose to power in the catastrophic German economy of the 1930s.” (ibid.). Ett annat exempel är 11 september-attackerna som ledde till att hatet mot muslimer ökade i västvärlden (Zunes 2017). 1800-talets kinesiska migranter som tog sig till Kalifornien för att arbeta är ett tredje exempel, eftersom den inhemska befolkningen i Kalifornien uppfattade migranterna som konkurrenter och agerade därför rasistiskt mot dem (Mook 2004.). Kort sagt menar Sherif (1966) att fördomar och diskriminering skapas till följd av konkurrens om samhällsresurser och vid förändringar i den sociala miljön.

3.2 The nature of prejudice

Psykologen Allport (1979) håller starkt vid att det ligger i människans natur att förhålla sig aktsamt till det okända. Med andra ord är den grundläggande källan till fördomar djupt rotad i mänsklig psykologi. Detta förklarar Allport (ibid.) genom att redogöra för en princip som han kallar för *the least effort principle*. The least effort principle handlar om hjärnans kognitiva funktion vid bearbetningen av ny information (ibid.). Människan använder sig av stereotyper för att kunna dra slutsatser samt kategorisera ny information och på så vis fylla kunskapsluckor (ibid.). Hjärnans kognitiva funktion fungerar med andra ord som en mental genväg för att förstå världen. The least effort principle är orsaken till att fördomar och diskriminering uppstår och därför fel sätt att bilda sig en uppfattning, menar Allport (ibid.).

För att exemplifiera Allports teori skulle man kunna ta en arbetsintervju som exempel. En arbetsgivare har inte tillräckligt med tid och resurser för att möta samtliga arbetssökande. Således blir arbetsgivaren tvungen att kategorisera samtliga arbetssökande

utifrån diverse lämplighetskategorier för arbetet som de söker. Arbetsgivaren kan titta på saker som kläder, om den arbetssökande kom i tid och meriter för att sedan fatta ett beslut om vem eller vilka som får jobbet. En vanvårdad och försenad arbetssökande med dåliga meriter har alltså mindre chans att få jobbet än en finklädd arbetssökande med goda meriter och som kommer i tid. Det är dock inte säkert att arbetsgivaren väljer den person som är mest lämplig för jobbet baserat på dessa lämplighetskategorier. Att en arbetssökande kommer för sent kan bero på händelser som inträffat på vägen till arbetsintervjun som den arbetssökande inte kan rå för. Men det är inte bara the least effort principle som är orsaken till att fördomar och diskriminering uppstår. Människan styrs även av känslor, upplevelser och sociala influenser:

Cultural tradition, social norms, what the child is taught and how he is taught it, the parental model, semantic confusion, ignorance of group differences, the principle of category information, and many other factors play a part. Most important of all is the way the individual weaves all these influences, including his unconscious conflicts and his psychodynamic reactions, into a total style of life. (ibid. s. 391-392)

Som tidigare nämnt tenderar främlingsfientlighet att öka i samband med händelser eller förändringar i samhället som äventyrar människors känsla av trygghet. Det är just dessa upplevelser och sociala influenser som beskrivs i citatet ovan (ibid.). Men Allport syftar även på den privata miljöns och umgängeskretsens normer som influerar den enskilde individens förhållningsätt till det främmande (ibid.).

3.3 En kort diskussion om teorierna

Som det går att uttyda ovan förekommer skillnader såväl som likheter mellan Sherifs respektive Allports teori. Till att börja med menar Allport att det ligger i människans natur att ha fördomar medan Sherif menar att fördomar är negativa associationer som människan skapar om andra till följd av aggression (Allport 1979; Sherif 1966). Men å andra sidan menar båda psykologerna att fördomar även uppstår till följd av sociala influenser, erfarenheter och normer (ibid.). Sherif såväl som Allport antyder också att förändringar i levnadsmiljön och diverse samhällshändelser kan ge upphov till fördomar bland människor och grupper (ibid.). Med andra ord är Sherifs respektive Allports teori snarlika, eftersom det förekommer fler likheter än skillnader mellan teorierna. Därför blir det inte enbart intressant att inkludera båda teorierna i denna studie, utan genom att använda sig av två teorier lyckas man även problematisera det teoretiska perspektivet i en analys. Dessutom är det ytterst sällan som

sociala fenomen – i det här fallet fördomar – kan förklaras med hjälp av endast en teori. Således blir det nödvändigt att använda sig av flera teorier i en analys av sociala fenomen och då Sherifs respektive Allports teori är snarlika kompletterar dem varandra. Samtidigt ger teorierna en nyanserad bild av fenomenet fördomar, vilket tjänar denna studies analys.

4 Metod

4.1 Metodologiska överväganden

Min studie är av kvantitativ karaktär, eftersom jag är intresserad av att mäta socionom- och juriststudenters attityder. Med en kvantitativ utgångspunkt rymmer mätningen ett antal fördelar (Bryman 2011). För det första kan jag med hjälp av mätningen beskriva skillnader mellan variabler hos socionom- och juriststudenterna (ibid.). För det andra förser mätningen mig med verktyg för att kunna säga något om hur pass komparabla socionom-och juriststudenternas attityder är (ibid.). För det tredje gör mätningen det möjligt för mig att kunna säga något om i vilken utsträckning mina resultat kan generaliseras till min undersökningspopulation (ibid.).

För en genomförbar mätning har jag använt mig av pappersenkäter för att samla in data. Dessa enkäter har jag delat ut på plats till socionom- och juriststudenterna efter avtalad tid med lärare. Fördelarna med att använda sig av pappersenkäter är många. Till att börja med uppstår ingen intervjuareffekt eller variation när det gäller intervjuare vid utdelningen av pappersenkäter (ibid.). Men pappersenkäter är endast en av flera sorters enkäter (Barmark & Djurfeldt 2015). Webbenkäter och postenkäter är två andra exempel på enkäter som ofta används vid studier av kvantitativ karaktär (ibid.). Jag har valt att inte använda mig av webbenkäter och postenkäter på grund av bortfallsproblem som ofta följer med dessa enkäter (ibid.). Detta har jag inte haft råd med till följd av studiens begränsade tid och resurser, varför jag valde att personligen dela ut och samla in mina pappersenkäter.

En annan fördel med pappersenkäter är att det går att anpassa dessa efter respondenternas behov (Bryman 2011). Exempelvis försökte jag anpassa enkätutdelningen såväl som enkäten efter studenternas behov genom att ha studenternas bästa i åtanke. Det gjorde jag genom att först presentera mig själv och min studie samt de forskningsetiska principer som min studie bygger på. Därefter presenterade jag enkäten och gav ut mina kontaktuppgifter för vidare frågor. Sedan fick studenterna själva välja om de ville delta i undersökningen samt om de skulle svara på enkäten under rasten eller efter föreläsningen. Med andra ord tog enkätutdelningen ingenting av undervisningstiden, vilket betyder att min

studie anpassades efter studenternas behov (ibid.). Enkäten utformades dessutom på ett läsvänligt samt lättbegripligt sätt och bestod inte av alltför många frågor (Barmark & Djurfeldt 2015). Dock finns det även nackdelar med att använda enkäter jämfört med till exempel intervju. Till exempel kan man inte hjälpa respondenterna att svara på enkäten, man kan inte ställa uppföljnings- och sonderingsfrågor och man kan inte ställa alltför många frågor som respondenterna upplever som oviktiga (Bryman 2011). Det finns också en risk för att enkäten inte passar respondenterna eller att alla frågor inte passar in i enkäten (ibid.). Dessutom kan respondenterna se hela enkäten, som därför riskerar att bli delvis besvarad (ibid.). Men det finns åtgärder för att minska och förebygga sådana problem. Dessa kommer jag att förklara mer om i kommande avsnitt.

Andra metoder som man också skulle kunna använda sig av i en studie av kvantitativ karaktär för att samla in data är strukturerade intervjuer och observationer, innehållsanalyser, sekundäranalyser och offentlig statistik. Men då jag är intresserad av att undersöka *flera* attityder hos socionom- och juriststudenter blir det ganska svårt att använda sig av dessa metoder. Det är även ganska svårt att komma åt *specifika* attityder hos socionom- och juriststudenter med hjälp av dessa metoder. Vid exempelvis intervjuer riskerar respondenter att prata om annat som inte är av intresse för min studie. Jag vill även undvika intervjuareffekt, varför jag inte heller valt att använda mig av strukturerade intervjuer. Om jag däremot hade valt att använda mig av en kvalitativ ansats istället för en kvantitativ sådan hade min studies utformning behövt se annorlunda ut, vilket det finns både för- och nackdelar med. Det skulle fortfarande gå att undersöka socionom- och juriststudenters attityder till svensk invandring samt etniska och kulturella minoritetsgrupper som kommer till Sverige. Men för att kunna använda mig av kvalitativ metod hade jag behövt justera mitt syfte och mina frågeställningar, eftersom det inte går att mäta attityder eller undersöka samband mellan attityder och variabler på samma sätt som med kvantitativ metod. Till att börja med hade jag behövt inrikta mig på *kontextuella upplevelser* av svensk invandring samt etniska och kulturella minoritetsgrupper som kommer till Sverige istället för mätbara sådana. Det beror på att den underliggande premissen för många kvalitativa forskare är att samhällsvetenskapen ska syssla med människor och deras sociala värld istället för analysobjekt (Ahrne & Svensson 2015; Bryman 2011). För att kunna undersöka socionom- och juriststudenters kontextuella upplevelser hade det således varit bättre att använda sig av intervjuer istället för enkäter för att samla in datamaterialet. Genom att använda sig av intervjuer kan man som kvalitativ forskare inrikta sig på det kontextuella i socionom- och juriststudenternas upplevelser och sedan titta

på om dessa upplevelser skiljer sig mellan studenterna utifrån faktorer som man vill titta på (Bryman 2011).

Jämfört med studier av kvantitativ karaktär så kan det bli svårt att replikera kvalitativa studier och undersökningar (Barmark & Djurfeldt 2015; Bryman 2011). Kvalitativa studier brukar även kritiseras för att vara alltför subjektiva samt impressionistiska, då man menar att kvalitativa studieresultat i alltför stor utsträckning bygger på den kvalitativa forskarens ofta osystematiska uppfattningar om vad som är viktigt och betydelsefullt (Bryman 2011). Med andra ord kan den kvalitativa forskaren inte generalisera, men kan hävda överförbarhet och detta kan påverka validiteten såväl som reliabiliteten i kvalitativa studier (ibid.). Den kvalitativa forskaren riskerar också att etablera personliga förhållanden med respondenterna, vilket kan ge upphov till intervjuareffekt (ibid.). Men till skillnad från kvantitativ forskning förlitar man sig inte på mätinstrument och mätprocedurer inom kvalitativ forskning. Det betyder att kopplingen mellan forskning och vardag försvåras vid kvantitativa studier (ibid.). Kvalitativa forskare studerar som sagt kontextuella mönster genom till exempel intervjuer med respondenter, vilka kan komma med information som inte efterfrågades men som kan vara av intresse för studien (ibid.). Detta går kvantitativa forskare miste om i sina studier. För det andra leder kvantitativa analyser av relationerna mellan olika variabler till en statisk bild av det sociala, som egentligen är föränderligt och beroende av hur av hur människor lever sina liv (ibid.). Som forskare får man dock komma ihåg att ingen metod är perfekt (Ahrne & Svensson 2015; Barmark & Djurfeldt 2015; Bryman 2011). Därför bör man välja den metod som tillhandahåller nödvändig data för studien som ska genomföras. Men man bör även se till att metoden som valts inte bryter mot forskningsetiska principer, vilka det kommer att skrivas mer om i kommande avsnitt.

4.2 Urval och undersökningspopulation

Urvalsmetoden som jag använt mig av är bekvämlighetsurval. Ett så kallat bekvämlighetsurval är ett icke-sannolikhetsurval och består som namnet antyder av de personer som för tillfället råkar finnas tillgängliga för min studie (Bryman 2011). Fördelen med att använda sig av en sådan urvalsmetod är att sannolikheten är stor att nästan alla enkäter kommer tillbaka och att svarsfrekvensen blir hög (ibid.). I min undersökning deltog totalt 405 av 611 studenter. De resterande 206 studenterna utgjordes inte bara av studenter som inte ville vara med i undersökningen, utan även av studenter som hade hoppat av. Från socionomprogrammet deltog studenter som läste sin första och fjärde termin i Lund respektive Helsingborg: 120 av 171 studenter från termin ett och 108 av 120 studenter från termin fyra.

Från juristprogrammet deltog studenter som läste sin första och femte termin i Lund: 106 av 163 studenter från termin ett och 71 av 157 studenter från termin fem. Detta gäller socionom- och juriststudenter som var registrerade vid Lund universitet hösten 2017.

Problemet med bekvämlighetsurval är att det är omöjligt att generalisera resultaten man får (ibid.). Jag kommer endast kunna dra slutsatser om socionom- och juriststudenter som läste sin första och fjärde respektive första och femte termin vid Lund universitet hösten 2017. Utöver det kan jag enbart presentera en indikation på möjliga resultat från ett annat liknande urval, som kan studeras vid ett framtida tillfälle. Men å andra sidan hade jag kunnat använda mig av ett stratifierat slumpmässigt urval istället för bekvämlighetsurval, eftersom det går att ta fram förteckningar på hur många studenter det är som läser vid Lund universitet (Bryman 2011). Med andra ord finns en urvalsram att tillgå. Det är också möjligt att dela in studenterna efter stratifieringskriterier som exempelvis utbildning och studieort (ibid.). Men som tidigare nämnts är detta inte möjligt för en studie som denna, då tiden är mycket begränsad och då nödvändiga resurser inte finns att tillgå. Detta förklarar även varför studien riktar sig till enbart socionom- och juriststudenter som läser vid Lund universitet. Studiens omfång är en annan anledning, då den inte heller tillåter att fler studenter som läser vid Lund universitet inkluderas i studien.

Men varför just studenter som läser socionom- och juristprogrammet vid Lund universitet? Bortser man från anledningen som talar för att dessa socionom- och juriststudenter studerar vid ett omtalat universitet var det på grund av att samma studenter även fanns tillgängliga för min undersökning under studiens gång. Studierektorer och lärare från andra utbildningar vid Lund universitet kontaktades, men utan någon större framgång. Från första början var tanken att endast socionomstudenter skulle vara med i undersökningen, men då jag eftersträvade variation i min studie valde jag att vända mig till andra utbildningar också. Därför bestämde jag att studenter som *läser om* och som *kommer att arbeta* med målgruppen *invandrare och minoritetsgrupper* skulle vara med i min studie. För ytterligare variation, men även för att kunna besvara mina frågeställningar deltog studenter från olika terminer i min studie. Mitt mål var att undersöka socionom- och juriststudenter som precis påbörjat sin utbildning respektive socionom- och juriststudenter som snart skulle avsluta sin utbildning. Men det var nästintill omöjligt att få tag på socionomstudenter som läste sin femte, sjätte eller sjunde termin respektive juriststudenter som läste sin sjätte, sjunde, åttonde eller nionde termin. Således valde jag att istället undersöka socionomstudenter som läste sin första och fjärde termin respektive juriststudenter som läste sin första och femte termin. Med andra ord är mitt val av utbildning och termin resultatet av begränsningar som jag varit tvungen att

göra för att kunna genomföra min studie.

Även om svarsfrekvensen blev ganska hög till följd av bekvämlighetsurvalet så försökte jag använda mig av strategier som motverkade och förminskade bortfall. Som tidigare nämnts använde jag mig av läsvänliga och tydliga pappersenkäter, som inte bestod av alltför många frågor. Bryman (ibid.) såväl som Barmark och Djurfeldt (2015) menar att en bra utformning av en enkät kan reducera internt bortfall. Men mina enkätfrågor och svarsalternativ utformades inte av mig, utan de kommer från European Social Survey (ESS).¹ Således justerade och ändrade jag endast några frågor samt svarsalternativ för att enkäten skulle passa min studie. Dessutom fick min enkät genomgå flera test innan den delades ut till socionom- och juriststudenterna. Jag bad studiekamrater att svara på enkäten samt komma med feedback ett flertal gånger. Detta resulterade i en välutformad enkät, vilket minskade det interna bortfallet (Barmark & Djurfeldt 2015; Bryman 2011). Något som också minskade det interna bortfallet var min tydliga presentation av enkäten vid enkätutdelningarna, då jag förklarade hur enkäten såg ut samt hur man skulle gå tillväga för att svara på den (ibid.). Utöver detta delade jag ut och samlade in enkäterna på egen hand. Detta minskar det externa bortfallet något avsevärt om man jämför med webbenkäter och postenkäter, som brukar ha en ganska låg svarsfrekvens (ibid.). Jag såg även till att alla studenter som närvarade vid föreläsningarna fick möjlighet att svara på enkäten om de så ville genom att öppet fråga om alla som ville delta i undersökningen hade gjort det.

4.3 Validitet och reliabilitet

Om validitet handlar om vad man mäter så handlar reliabilitet om hur vi mäter detta. När det kommer till just enkätundersökningar är det viktigt att man som forskare först operationaliserar sina begrepp för att vara säker på om ett mått för ett begrepp verkligen mäter begreppet i fråga (Bryman 2011). Att mäta sociala fenomen är inte en okomplicerad process. Det finns ofta många tolkningar av ett och samma begrepp att förhålla sig till och kopplingen mellan den teoretiska definitionen samt hur detta mäts är mindre självklart. Därför blir operationalisering av begrepp en nödvändighet för god validitet (ibid.). När man operationaliserar begrepp måste man ha klart för sig vad det är som man är ute efter – vilket teoretiskt begrepp eller fenomen det är som man vill mäta. Därefter behöver man hitta så bra indikatorer på det teoretiska begreppet som möjligt. Med andra ord ska en enkätundersökning

¹ ESS är en akademiskt driven och gränsöverskridande undersökning, som har genomförts i hela Europa sedan början på 2000-talet (The European Social Survey 2018). Undersökningen mäter attityder, övertygelser och beteendemönster hos olika befolkningar i flera EU-länder (ibid.).

bestå av frågor och svarsalternativ som tillsammans ger en så heltäckande och uttömmande bild av begreppet eller fenomenet i fråga som möjligt (ibid.).

Som tidigare nämnts har jag använt mig av frågor och svarsalternativ som kommer från European Social Survey. Min enkät är således utformad utifrån en enkätundersökning som redan operationaliserat begrepp och fenomen som jag vill undersöka. Stabiliteten hos måtten som använts i mina enkätfrågor samt svarsalternativ är med andra ord beprövade. Fördelen med att låna frågor och svarsalternativ från en beprövad enkät är att man bygger sin studie på något som tidigare testats och godkänts utifrån validitets- och reliabilitetskrav. Det innebär att förutsättningarna för att mitt syfte och mina frågeställningar ska besvaras också ökar (ibid.). Men givetvis är ingen enkät perfekt, eftersom det även förekommer nackdelar då man lånar enkäter. Till exempel begränsades mitt undersökningsområde av frågorna som redan fanns i European Social Survey's enkät. Jag försökte dock motverka denna styrning genom att justera om frågorna och svarsalternativen så att enkäten passade bättre ihop med min studie.

I tidigare avsnitt har jag förklarat hur jag gjort för att motverka och minska bortfall så att min svarsfrekvens blir tillräckligt hög och därmed inte påverkar min studies reliabilitet negativt. Vad som också är värt att nämna är att omständigheterna under vilka enkäterna besvarades kan påverka reliabiliteten i mätningen till följd av exempelvis upplevd stress hos respondenterna (ibid.). Då jag anpassade enkätutdelningen och enkäten utifrån socionom- och juriststudenternas behov fick studenterna avgöra på egen hand om och när de skulle svara på enkäten. Enkätutdelningen skedde på studenternas villkor och enkäten var tydlig och inte särskilt lång, vilket motverkade och minskade stress hos studenterna (ibid.). Slutligen är det av största vikt att poängtera att studien såväl som enkäten presenterades på samma vis för samtliga studenter. Det har nämligen också betydelse för studiens reliabilitet (ibid.). Detta möjliggjordes genom att jag följde ett kort manus var gång jag delade ut enkäterna. Manuset hade jag förberett i förhand innan min först enkätutdelning.

4.4 Bearbetning och analys

Efter att ha samlat in enkäterna kodades dessa in i statistikbehandlingsprogrammet SPSS. Därefter bearbetades all data genom att samtliga svar omvandlades till siffror. Sedan indelades all data efter variabelskala. Dessa slogs sedan ihop eller klassindelades för att reducera mängden information så att dataanalysen blev hanterbar (Barmark & Djurfeldt 2015). Slutligen analyserades variablerna genom univariat och bivariat analys. Det gjordes med hjälp av frekvenstabeller och korstabeller i SPSS (Barmark & Djurfeldt 2015; Bryman

2011). Univariat analys innebär att man analyserar en variabel i taget medan bivariat analys är en analys av två variabler i taget med syfte att visa hur de är relaterade till varandra (ibid.). Till exempel vill jag titta på om det finns ett samband mellan socionom- och juriststudenternas attityder samt hur långt studenterna kommit på respektive utbildning. Därför använde jag mig av korstabeller, som i det här fallet tillämpades på variabelparet termin och attityd (Bryman 2011). Efter att ha analyserat all data tittade jag på den statistiska signifikansen i datamaterialet för att ta reda på i vilken uträkning mina resultat kan generaliseras från stickprovet till populationen. Med andra ord gjorde jag ett signifikanstest (ibid.). Då man undersöker den statistiska signifikansen för sambandet mellan variabler får man fram information om hur stor risken är att man drar slutsatsen att det finns ett samband mellan två variabler trots att något sådant inte existerar (ibid.). Den statistiska signifikansen har således betydelse för studiens validitet och reliabilitet (Barmark & Djurfeldt 2015; Bryman 2011).

4.5 Etiska överväganden

Som jag tidigare nämnt är denna studie värdefull för socialt arbete då den undersöker framtida socionomers och juristers attityder, vilket kan ha betydelse för det sociala arbete som de kommer att utföra. Men det betyder inte att studien får genomföras hur som helst. Det förekommer nämligen forskningsetiska principer som måste tillämpas under studiens gång. Man brukar tala om fyra huvudkrav, nämligen informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet (Vetenskapsrådet 1990). *Informationskravet* är nödvändigt om *samtyckeskravet* ska uppfyllas (Kalman & Lövgren 2012). Som tidigare nämnts anpassades enkätutdelningen såväl som enkäten efter studenternas behov. Detta förklarades mer djupgående i föregående avsnitt. Kort sagt presenterade jag mig själv och min studie på ett utförligt sätt och gav ut mina kontaktuppgifter. Jag informerade även studenterna om de forskningsetiska principerna som min studie bygger på genom att exempelvis tala om att det var frivilligt att delta i undersökningen. Med andra ord blev studenterna välinformerade om studien, som dessutom skedde på deras villkor (Vetenskapsrådet 1990). *Konfidentialitetskravet* handlar om att värna om respondenternas integritet genom att försiktigt handskas med det insamlade datamaterialet (Kalman & Lövgren 2012). Alla uppgifter om respondenterna ska med andra ord ges största möjliga konfidentialitet och personuppgifterna ska förvaras på ett sådant sätt att obehöriga inte kan ta del av dem (Vetenskapsrådet 1990). Jag har haft tystnadsplikt under hela studiens gång och studenterna har varit helt anonyma. Det går alltså inte att uttyda vem som deltog och vem som inte deltog

i undersökningen. Slutligen hade ingen annan än jag själv tillgång till datamaterialet under studiens gång. När studien är helt avslutad kommer datamaterialet att förstöras. Då det insamlade datamaterialet enbart använts för forskningsändamålet uppfylls även *nyttjandekravet* (Kalman & Lövgren 2012).

5 Resultat

I detta avsnitt kommer data att presenteras. Till följd av studiens begränsade omfång finns ingen möjlighet att presentera samtliga tabeller under följande avsnitt. Således kommer endast korstabeller för bivariat analys att presenteras. Resterande frekvenstabeller för univariat analys ligger som bilaga². Dock följer redogörelser för både univariat respektive bivariat analys i kommande avsnitt. Dessa redogörelser bygger främst på vad majoriteten av studenterna svarat eller svar som är av intresse för studien. Slutligen är det av största vikt att nämna att alla analyser som följer under bivariat analys inte är signifikant. För det första har det att göra med storleken på min population, som inte är särskilt stor. Små populationer ökar inte chanserna för signifikans. För det andra valde jag att använda mig av ett bekvämlighetsurval, ett så kallat icke-sannolikhetsurval. Det betyder att det egentligen inte går att säga något om sambanden i populationen, eftersom inget slumpmässigt urval gjorts. Ändå har jag valt att presentera p-värdena för alla bivariata analyser som redovisas i korstabellerna.

5.1 Univariat

5.1.1 Bakgrundsfrågor

Det var främst kvinnliga studenter som läste sin första termin på socionom- och juristprogrammet i Lund som deltog i enkätundersökningen. De flesta socionom- och juriststudenterna var svenska medborgare och hade inga utlandsfödda föräldrar. Endast tre studenter från respektive utbildning hade inget svenskt medborgarskap. Dessutom var det fler socionomstudenter än juriststudenter som hade en eller två utlandsfödda föräldrar³. Den högst avklarade utbildningen bland studenterna var för de flesta studieförberedande gymnasieprogram. Men utbildningsnivån var högre bland juriststudenterna. Majoriteten av socionom- och juriststudenterna hade inte utfört något betalt arbete under de senaste sju dagarna. Dock var det fler socionomstudenter än juriststudenter som hade utfört något betalt

² Se Bilaga II

³ Se Bilaga II

arbete under de senaste sju dagarna. De flesta socionom- och juriststudenterna levde på studiemedel och hade ingen månadsinkomst som översteg 10 000 kronor i månaden. Socionom- och juriststudenterna var främst mellan 18 till 25 år gamla. Den yngsta studentgruppen var juriststudenterna, eftersom fler socionomstudenter än juriststudenter var 26 år gamla eller äldre. Majoriteten av socionom- och juriststudenterna ansåg inte att de tillhörde någon diskriminerad grupp i Sverige⁴. Men de socionom- och juriststudenter som ansåg att de gjorde det menade att det främst var på grund av kön. Det var få socionom- och juriststudenter som menade att de tillhörde en religion eller ett samfund. Men studenterna som menade att de gjorde det tillhörde främst kristendomen. Det var också fler juriststudenter än socionomstudenter som tillhörde kristendomen. Slutligen röstade majoriteten av socionom- och juriststudenterna i det svenska riksdagsvalet den 14 september 2014. Men flera av socionom- och juriststudenterna var inte röstberättigade vid det tillfället. Socionomstudenterna röstade främst på socialdemokraterna följt av miljöpartiet och sedan feministiskt initiativ. Juriststudenterna röstade främst på moderaterna följt av feministiskt initiativ och sedan miljöpartiet⁵.

5.1.2 Hur viktigt bör det vara att de...?

Bland socionomstudenterna var det 38,3 procent som ansåg att det var *extremt oviktigt* att invandrare som kom till Sverige har en bra utbildning. Endast 25 procent av juriststudenterna ansåg samma sak, eftersom de flesta på 34,1 procent ansåg att det var *varken oviktigt eller viktigt*. 10,6 procent av socionomstudenterna ansåg att det var *ganska viktigt* medan 18,2 procent av juriststudenterna ansåg samma sak.

36,3 procent av socionomstudenterna ansåg att det var *extremt oviktigt* att invandrare som kom till Sverige kan tala svenska. 31,8 procent av juriststudenterna ansåg samma sak. 86,8 procent av socionomstudenterna ansåg att det var *extremt oviktigt* att invandrare som kom till Sverige har en kristen bakgrund. 80,7 procent av juriststudenterna ansåg samma sak. 93,4 procent av socionomstudenterna ansåg att det var *extremt oviktigt* att invandrare som kom till Sverige är vita. 92,7 procent av juriststudenterna ansåg samma sak.

36,7 procent av socionomstudenterna ansåg att det var *extremt oviktigt* att invandrare som kom till Sverige har ett yrkeskunnande som Sverige behöver. Endast 22,4 procent av juriststudenterna ansåg samma sak, eftersom majoriteten på 31,6 procent ansåg att det var

⁴ Se Bilaga II

⁵ Se Bilaga II

varken oviktigt eller viktigt. 11,9 procent av socionomstudenterna ansåg att det var *ganska viktigt* medan 22,4 procent av juriststudenterna ansåg samma sak.

28,8 procent av socionomstudenterna respektive 28,7 procent av juriststudenterna ansåg att det var *ganska viktigt* att invandrare som kom till Sverige tar till sig och accepterar svenska seder och traditioner.

5.1.3 Uppge hur mycket du instämmer eller tar avstånd...?

87,6 procent av socionomstudenterna *instämde starkt* vid påståendet att det är bra för Sverige att ha en lag mot etnisk diskriminering. 80 procent av juriststudenterna höll med.

78,2 procent av socionomstudenterna *instämde starkt* vid påståendet att det är bra för Sverige att ha en lag mot religiös diskriminering. 69,9 procent av juriststudenterna höll med.

38,8 procent av socionomstudenterna *instämde* vid påståendet att det är bra för Sveriges ekonomi att människor kommer från andra länder för att bo här. 34,3 procent av juriststudenterna höll med.

40,8 procent av socionomstudenterna *instämde starkt* vid påståendet att Sverige blir ett bättre land att leva i av att människor kommer från andra länder för att bo här. 35,6 procent av juriststudenterna höll med.

55,3 procent av socionomstudenterna *instämde starkt* vid påståendet att Sveriges kulturella liv berikas av att människor kommer från andra länder för att bo här. 51,1 procent av juriststudenterna höll med.

37,9 procent av socionomstudenterna *instämde* vid påståendet att svenska myndigheter bör vara generösa när de bedömer människors asylsökningar. 34,7 procent av juriststudenterna höll med.

5.1.4 I vilken utsträckning anser du att Sverige bör tillåta...?

70,6 procent av socionomstudenterna ansåg att man ska *tillåta många* judar från andra länder att komma och bo i Sverige. 65,6 procent av juriststudenterna ansåg samma sak. 0,9 procent av socionomstudenterna ansåg att man *inte ska tillåta några* judar från andra länder att komma och bo i Sverige. Inga juriststudenter ansåg samma sak.

67,6 procent av socionomstudenterna ansåg att man ska *tillåta många* muslimer från andra länder att komma och bo i Sverige. 62 procent av juriststudenterna ansåg samma sak. 0,9 procent av socionomstudenterna ansåg att man *inte ska tillåta några* muslimer från andra länder att komma och bo i Sverige. 1,8 procent av juriststudenterna ansåg samma sak.

67,1 procent av socionomstudenterna ansåg att man ska *tillåta många* romer från andra länder att komma och bo i Sverige. 60,5 procent av juriststudenterna ansåg samma sak. 2,3 procent av socionomstudenterna ansåg att man *inte* ska *tillåta några* romer från andra länder att komma och bo i Sverige. 1,9 procent av juriststudenterna ansåg samma sak.

69,8 procent av socionomstudenterna ansåg att man ska *tillåta många* människor som kommer från västvärlden att komma och bo i Sverige. 71,2 procent av juriststudenterna ansåg samma sak. Inga socionom- respektive juriststudenter ansåg att man *inte* ska *tillåta några* människor som kommer från västvärlden att komma och bo i Sverige.

68,9 procent av socionomstudenterna ansåg att man skulle *tillåta många* människor som inte kommer från västvärlden att komma och bo i Sverige. 62,6 procent av juriststudenterna ansåg samma sak. Inga socionomstudenter ansåg att man *inte* skulle *tillåta några* människor som inte kommer från västvärlden att komma och bo i Sverige medan 0,6 procent av juriststudenterna ansåg det.

5.1.5 Tala om hur mycket varje person liknar eller inte liknar dig...?

38,4 procent av socionomstudenterna ansåg att de *till viss del* liknar en person som försöker följa familjens eller religionens seder. 34,9 procent av juriststudenterna ansåg samma sak.

68,9 procent av socionomstudenterna ansåg att de *väldigt mycket* liknar en person som tycker att det är viktigt att alla människor i världen behandlas jämlikt. 64,2 procent av juriststudenterna ansåg samma sak.

50 procent av socionomstudenterna ansåg att de *väldigt mycket* liknar en person som tycker att det är viktigt att lyssna på människor som är annorlunda. 50,6 procent av juriststudenterna ansåg samma sak.

35,4 procent av socionomstudenterna ansåg att de *är som* en person som inte blir skrämmd av främmande ting. 36,6 procent av juriststudenterna ansåg samma sak. 0,9 procent av socionomstudenterna ansåg att de *inte alls* liknar en sådan person. 1,7 procent av juriststudenterna ansåg samma sak.

5.2 Bivariat

5.2.1 Ålder och kön

Ålder * (Q12e) ... människor som inte kommer från västvärlden att komma och bo i Sverige?

			Tillåta många	Tillåta en del	Tillåta några få	Inte tillåta några	Totalt
Socionom	50–59	Antal	1	1			2

		Procent	50	50		100
	42–49	Antal	2	1		3
		Procent	66,7	33,3		100
	34–41	Antal	2	4	1	7
		Procent	28,6	57,1	14,3	100
	26–33	Antal	28	9		37
		Procent	75,7	24,3		100
	18–25	Antal	119	47	6	172
		Procent	69,2	27,3	3,5	100
Totalt		Antal	152	62	7	221
		Procent	68,8	28,1	3,2	100
Jurist	50–59	Antal				
		Procent				
	42–49	Antal	1			1
		Procent	100			100
	34–41	Antal	4			4
		Procent	100			100
	26–33	Antal	9	6	2	17
		Procent	52,9	35,3	11,8	100
	18–25	Antal	84	45	5	135
		Procent	62,2	33,3	3,7	100
Totalt		Antal	98	51	7	157
		Procent	62,4	32,5	4,5	100

Socionom P-värde: 0,357

Jurist P-värde: 0,773

I ovanstående korstabell går det att uttyda vilka attityder olika åldersgrupper har till människor som inte kommer från västvärlden för att bo i Sverige. Majoriteten av socionom- och juriststudenterna i alla åldersgrupper anser att man ska *tillåta många* eller *tillåta en del*. Det är socionomstudenter som är 41 år gamla eller yngre som anser att man ska *tillåta några få*. Det är endast juriststudenter som är 33 år gamla eller yngre som anser att man ska *tillåta några få* eller *inte tillåta några*.

Kön * (Q12e) ... människor som inte kommer från västvärlden att komma och bo i Sverige?

			Tillåta många	Tillåta en del	Tillåta några få	Inte tillåta några	Totalt
Socionom	Annat	Antal					

		Procent				
Man	Antal	25	13	3	41	
	Procent	61	31,7	7,3	100	
Kvinna	Antal	125	46	4	175	
	Procent	71,4	26,3	2,3	100	
Totalt	Antal	150	59	7	216	
	Procent	69,4	27,3	3,2	100	
Jurist						
Annat	Antal	1				1
	Procent	100				100
Man	Antal	31	11	6	48	
	Procent	64,6	22,9	12,5	100	
Kvinna	Antal	67	39	2	1	109
	Procent	61,5	35,8	1,8	0,9	100
Totalt	Antal	99	50	8	1	158
	Procent	62,7	31,6	5,1	0,6	100

Socionom P-värde: 0,176

Jurist P-värde: 0,112

I ovanstående korstabell går det att uttyda vilka attityder olika kön har till människor som inte kommer från västvärlden för att bo i Sverige. Majoriteten av socionom- och juriststudenterna anser att man ska *tillåta många* eller *tillåta en del*. Manliga socionom- och juriststudenter anser i större utsträckning än kvinnliga socionom- och juriststudenter att man endast ska *tillåta några få*.

5.2.2 Medborgarskap och etnicitet

(Q1) Är du svensk medborgare? * (Q10f) ... tar till sig och accepterar svenska seder och traditioner?

		Extremt oviktigt	Ganska oviktigt	Varken oviktigt eller viktigt	Ganska viktigt	Extremt viktigt	Totalt	
Socionom	Nej	Antal	1			2	3	
		Procent	33,3			66,7	100	
	Ja	Antal	47	43	59	63	11	223
		Procent	21,1	19,3	26,5	28,3	4,9	100
Totalt		Antal	48	43	59	65	11	226
		Procent	21,2	19	26,1	28,8	4,9	100
Jurist								
Nej	Antal				2	1	3	

	Procent				66,7	33,3	100
Ja	Antal	19	24	63	48	17	171
	Procent	11,1	14	36,8	28,1	9,9	100
Totalt	Antal	19	24	63	50	18	174
	Procent	10,9	13,8	36,2	28,7	10,3	100
Socionom	P-värde:	0,517					
Jurist	P-värde:	0,293					

I ovanstående korstabell går det att uttyda vilka attityder socionom- och juriststudenter har till kravet ”... tar till sig och accepterar svenska seder och traditioner” utifrån variabeln medborgarskap. Socionom- och juriststudenter utan svenskt medborgarskap anser främst att det är *ganska viktigt*. Socionomstudenter med svenskt medborgarskap anser att det är *ganska viktigt*. Juriststudenter med svenskt medborgarskap anser att det är *varken är oviktigt eller viktigt*.

(Q3) Har du utlandsfödda föräldrar? * (Q10f) ... tar till sig och accepterar svenska seder och traditioner?

			Extremt oviktigt	Ganska oviktigt	Varken oviktigt eller viktigt	Ganska viktigt	Extremt viktigt	Totalt
Socionom	Nej	Antal	39	31	41	34	7	152
		Procent	25,7	20,4	27	22,4	4,6	100
	Ja, båda mina föräldrar	Antal	4	7	12	19	3	45
		Procent	8,9	15,6	26,7	42,2	6,7	100
	Ja, min far	Antal	1	2	2	8	1	14
		Procent	7,1	14,3	14,3	57,1	7,1	100
Ja, min mor	Antal	4	3	4	4		15	
	Procent	26,7	20	26,7	26,7		100	
Totalt	Antal	48	43	59	65	11	226	
	Procent	21,2	19	26,1	28,8	4,9	100	
Jurist	Nej	Antal	16	19	51	40	12	138
		Procent	11,6	13,8	37	29	8,7	100
	Ja, båda mina föräldrar	Antal	1	2	6	5	3	17
		Procent	5,9	11,8	35,3	29,4	17,6	100
	Ja, min far	Antal	1		4	3	1	9
		Procent	11,1		44,4	33,3	11,1	100

	Ja, min mor	Antal	1	3	2	2	2	10
		Procent	10	30	20	20	20	100
Totalt		Antal	19	24	63	50	18	174
		Procent	10,9	13,8	36,2	28,7	10,3	100

Socionom P-värde: 0,125

Jurist P-värde: 0,854

I ovanstående korstabell går det att uttyda vilka attityder socionom- och juriststudenter har till kravet "... tar till sig och accepterar svenska seder och traditioner" utifrån variabeln etnicitet.

Socionom- och juriststudenter utan utlandsfödda föräldrar har främst svarat *extremt oviktigt*.

Socionomstudenter med två utlandsfödda föräldrar har främst svarat *ganska viktigt*.

Juriststudenter med två utlandsfödda föräldrar har främst svarat *varken oviktigt eller viktigt*.

Socionom- och juriststudenter med en utlandsfödd förälder har svarat utspritt.

5.2.3 Utbildning och arbetsstatus

Termin * (Q11d) ... Sverige blir ett bättre land att leva i av att människor från andra länder kommer för att bo här?

			Instämmer starkt	Instämmer	Varken instämmer eller tar avstånd	Tar avstånd	Tar starkt avstånd	Totalt
Socionom	Termin 4	Antal	43	30	32	3		108
		Procent	39,8	27,8	29,6	2,8		100
	Termin 1	Antal	50	47	20	2	1	120
		Procent	41,7	39,2	16,7	1,7	0,8	100
Totalt		Antal	93	77	52	5	1	228
		Procent	40,8	33,8	22,8	2,2	0,4	100
Jurist	Termin 5	Antal	29	21	18	1	1	70
		Procent	41,4	30	25,7	1,4	1,4	100
	Termin 1	Antal	33	38	27	3	3	104
		Procent	31,7	36,5	26	2,9	2,9	100
Totalt		Antal	62	59	45	4	4	174
		Procent	35,6	33,9	25,9	2,3	2,3	100

Socionom P-värde: 0,106

Jurist P-värde: 0,662

I ovanstående korstabell går det att uttyda vilka attityder socionom- och juriststudenter har till påståendet ”...Sverige blir ett bättre land att leva i av att människor från andra länder kommer för att bo här” utifrån variabeln termin. Socionom- respektive juriststudenter som läser sin fjärde respektive femte termin har främst svarat *instämmer starkt*. Socionomstudenter som läser sin första termin har främst svarat *instämmer starkt*. Juriststudenter som läser sin första termin har främst svarat *instämmer*.

(Q4) Vilken är din högsta avklarade utbildning? * (Q11d) ... Sverige blir ett bättre land att leva i av att människor från andra länder kommer för att bo här?

			Instämmer starkt	Instämmer	Varken instämmer eller tar avstånd	Tar avstånd	Tar starkt avstånd	Totalt
Socionom	Kandidatexamen	Antal	6	4	3	1		14
		Procent	42,9	28,6	21,4	7,1		100
	Studieförberedande gymnasieprogram	Antal	82	64	39	4	1	190
		Procent	43,2	33,7	20,5	2,1	0,5	100
	Yrkesinriktat gymnasieprogram	Antal	5	7	8			20
		Procent	25	35	40			100
Totalt	Antal	93	75	50	5	1	224	
	Procent	41,5	33,5	22,3	2,2	0,4	100	
Jurist	Kandidatexamen	Antal	3	4	5			12
		Procent	25	33,3	41,7			100
	Studieförberedande gymnasieprogram	Antal	56	50	38	4	4	152
		Procent	36,8	32,9	25	2,6	2,6	100
	Yrkesinriktat gymnasieprogram	Antal	3	4	2			9
		Procent	33,3	44,4	22,2			100
Totalt	Antal	62	58	45	4	4	173	
	Procent	35,8	33,5	26	2,3	2,3	100	

Socionom P-värde: 0,559

Jurist P-värde: 0,926

I ovanstående korstabell går det att uttyda vilka attityder socionom- och juriststudenter har till påståendet ”...Sverige blir ett bättre land att leva i av att människor från andra länder kommer för att bo här” utifrån variabeln utbildning. Socionomstudenter som tagit sin kandidatexamen har främst svarat *instämmer starkt*. Juriststudenter som tagit sin kandidatexamen har främst svarat *varken instämmer eller tar avstånd*. Socionom- och juriststudenter som läst studieförberedande gymnasieprogram har främst svarat *instämmer starkt*. Socionomstudenter som läst yrkesinriktat gymnasieprogram har främst svarat *varken instämmer eller tar avstånd*. Juriststudenter som läst yrkesinriktat gymnasieprogram har främst svarat *instämmer*.

(Q5) Utförde du något betalt arbete på minst en timme under de senaste sju dagarna? * (Q11f) ...svenska myndigheter bör vara generösa när de bedömer människors asylansökningar?

			Instämmer starkt	Instämmer	Varken instämmer eller tar avstånd	Tar avstånd	Tar starkt avstånd	Totalt
Socionom	Nej	Antal	29	37	49	13	3	131
		Procent	22,1	28,2	37,4	9,9	2,3	100
	Ja	Antal	17	28	37	12	2	96
		Procent	17,7	29,2	38,5	12,5	2,1	100
Totalt		Antal	46	65	86	25	5	227
		Procent	20,3	28,6	37,9	11	2,2	100
<hr/>								
Jurist	Nej	Antal	23	30	42	13	4	112
		Procent	20,5	26,8	37,5	11,6	3,6	100
	Ja	Antal	6	17	23	13	2	61
		Procent	9,8	27,9	37,7	21,3	3,3	100
Totalt		Antal	29	47	65	26	6	173
		Procent	16,8	27,2	37,6	15	3,5	100

Socionom P-värde: 0,922

Jurist P-värde: 0,267

I ovanstående korstabell går det att uttyda vilka attityder socionom- och juriststudenter har till påståendet ”... svenska myndigheter bör vara generösa när de bedömer människors asylansökningar?” utifrån variabeln arbete. Socionom- och juriststudenter som inte utfört något arbete har främst svarat *varken instämmer eller tar avstånd*. Socionom- och juriststudenter som utför något arbete har främst svarat *varken instämmer eller tar avstånd*.

(Q6) Hur mycket är ditt hushålls totala inkomst i månaden? * (Q11f) ... svenska myndigheter bör vara generösa när de bedömer människors asylansökningar?

			Instämmer starkt	Instämmer	Varken instämmer eller tar avstånd	Tar avstånd	Tar starkt avstånd	Totalt
Socionom	100 000–	Antal			2	1		3
		Procent			66,7	33,3		100
	50 000–100 000	Antal	3	5	6	1	1	16
		Procent	18,8	31,3	37,5	6,3	6,3	100
	40 000–50 000	Antal	1	4	5	2		12
		Procent	8,3	33,3	41,7	16,7		100
	30 000–40 000	Antal	3	5	9	4		21
		Procent	14,3	23,8	42,9	19		100
	20 000–30 000	Antal	4	7	12	4	1	28
		Procent	14,3	25	42,9	14,3	3,6	100
	10 000–20 000	Antal	17	22	20	5	1	65
		Procent	26,2	33,8	30,8	7,7	1,5	100
	0–10 000	Antal	18	20	28	4	1	71
		Procent	25,4	28,2	39,4	5,6	1,4	100
Totalt		Antal	46	63	82	21	4	216
		Procent	21,3	29,2	38	9,7	1,9	100
Jurist	100 000–	Antal	1	1	1	1		4
		Procent	25	25	25	25		100
	50 000–100 000	Antal	2	4	6	1		13
		Procent	15,4	38,8	46,2	7,7		100
	40 000–50 000	Antal	1	1	4	1		7
		Procent	14,3	14,3	57,1	14,3		100
	30 000–40 000	Antal	1	5	6	3	1	16
		Procent	6,3	31,3	37,5	18,8	6,3	100
	20 000–30 000	Antal	2	5	7	3	2	19
		Procent	10,5	26,3	36,8	15,8	10,5	100
	10 000–20 000	Antal	4	13	14	4	2	37
		Procent	10,8	35,1	37,8	10,8	5,4	100
	0–10 000	Antal	14	18	22	11	1	66
		Procent	21,2	27,3	33,3	16,7	1,5	100
Totalt		Antal	25	47	60	24	6	162
		Procent	15,4	29	37	14,8	3,7	100

Socionom P-värde: 0,840

I ovanstående korstabell går det att uttyda vilka attityder socionom- och juriststudenter har till påståendet "... svenska myndigheter bör vara generösa när de bedömer människors asylansökningar?" utifrån variabeln inkomst. Socionom- och juriststudenter som lever på studiemedel – en månadsinkomst som inte överstiger 10 000 kronor i månaden – har främst svarat *varken instämmer eller tar avstånd*.

5.2.4 Religiös åskådning och politisk tillhörighet

(Q7a) Anser du dig tillhöra någon särskild religion eller samfund? Om ja, vilken då? * (Q12b) ... muslimer från andra länder att komma och bo i Sverige?

			Tillåta många	Tillåta en del	Tillåta några få	Inte tillåta några	Total
Socionom	Annat	Antal	1				1
		Procent	100				100
	Österländsk religion	Antal		3			3
		Procent		100			100
	Islam	Antal	8	9	1		18
		Procent	44,4	50	5,6		100
	Kristendom	Antal	27	8	1	1	37
		Procent	73	21,6	2,7	2,7	100
	Judendom	Antal	1				1
		Procent	100				100
	Inget svar	Antal	112	43	5		160
		Procent	70	26,9	3,1	1	100
Totalt		Antal	149	63	7	0,5	220
		Procent	67,7	28,6	3,2		100
Jurist	Annat	Antal	1	1			2
		Procent	50	50			100
	Österländsk religion	Antal					
		Procent					
	Islam	Antal	2	1			3
		Procent	66,7	33,3			100
	Kristendom	Antal	21	15	1	1	38
		Procent	55,3	39,5	2,6	2,6	100
	Judendom	Antal		1			1

	Procent		100			100
<i>Inget svar</i>	Antal	76	36	4	2	118
	Procent	64,4	30,5	3,4	1,7	100
Totalt	Antal	100	54	5	3	162
	Procent	61,7	33,3	3,1	1,9	100

Socionom P-värde: 0,210

Jurist P-värde: 0,987

I ovanstående korstabell går det att uttyda vilka attityder socionom- och juriststudenter har till att muslimer från andra länder kommer för att bo i Sverige utifrån variabeln religiös åskådning. Socionom- och juriststudenter som inte tillhör en religion eller ett samfund har främst svarat *tillåta många*. Socionom- och juriststudenter som tillhör en religion eller ett samfund har främst svarat *tillåta många* eller *tillåta en del*. Det är endast socionom- och juriststudenter som tillhör kristendomen och som inte tillhör en religion eller ett samfund som svarat *inte tillåta några*.

(Q9a) Röstade du i den svenska riksdagsvalet den 14 september 2014? Om ja, vilket parti röstade du på?

*** (Q13b) ... hen tycker att det är viktigt att alla människor i världen behandlas jämlikt. Hen anser att alla bör ha samma möjligheter i livet. Hur lik dig är denna person?**

			Är väldigt mycket som jag	Är som jag	Är till viss del som jag	Är inte som jag	Är inte allsom jag	Totalt
Socionom	Annat	Antal	2		2			4
		Procent	50		50			100
	Sverigedemokraterna	Antal	1		1			2
		Procent	50		50			100
	Feministiskt initiativ	Antal	16	4				20
		Procent	80	20				100
	Vänsterpartiet	Antal	12	2				14
		Procent	85,7	14,3				100
	Socialdemokraterna	Antal	23	11	2			36
		Procent	63,9	30,6	5,6			100
	Moderaterna	Antal	9	8	2			19
		Procent	47,4	42,1	10,5			100
	Miljöpartiet	Antal	17	3	4			24
		Procent	70,8	12,5	16,7			100

	Kristdemokraterna	Antal	1	1		2
		Procent	50	50		100
	Folkpartiet	Antal	5			5
		Procent	100			100
	Centerpartiet	Antal	5	4		9
		Procent	55,6	44,4		100
	<i>Inget svar</i>	Antal	61	20	3	84
		Procent	72,6	23,8	3,6	100
Totalt		Antal	152	53	14	219
		Procent	69,4	24,2	6,4	100
Jurist	Annat	Antal	2	1		3
		Procent	66,7	33,3		100
	Sverigedemokraterna	Antal	1		1	2
		Procent	50		50	100
	Feministiskt initiativ	Antal	10	3		13
		Procent	76,9	23,1		100
	Vänsterpartiet	Antal	3	2		5
		Procent	60	40		100
	Socialdemokraterna	Antal	6	2	1	9
		Procent	66,7	22,2	11,1	100
	Moderaterna	Antal	18	12	3	33
		Procent	54,5	36,4	9,1	100
	Miljöpartiet	Antal	10	1	1	12
		Procent	83,3	8,3	8,3	100
	Kristdemokraterna	Antal	1	1		2
		Procent	50	50		100
	Folkpartiet	Antal	8	1	1	10
		Procent	80	10	10	100
	Centerpartiet	Antal	6	2		8
		Procent	75	25		100
	<i>Inget svar</i>	Antal	47	25	3	75
		Procent	62,7	33,3	4	100
Totalt		Antal	112	50	10	172
		Procent	65,1	29,1	5,8	100

Socionom P-värde: 0,004

Jurist P-värde: 0,579

I ovanstående korstabell går det att uttyda vilka attityder socionom- och juriststudenter har till vikten av att behandla alla människor i världen jämlikt utifrån variabeln politisk tillhörighet.

Socionomstudenter som röstade på socialdemokraterna, miljöpartiet och feministiskt initiativ har främst svarat ”Är väldigt mycket som jag”. Juriststudenter som röstade på moderaterna, feministiskt initiativ samt miljöpartiet har främst svarat ”Är väldigt mycket som jag”.

Socionom- och juriststudenter som röstade på Sverigedemokraterna har svarat ”Är väldigt mycket som jag” och ”Är till viss del som jag”.

6 Analys

6.1 Ålder och kön

Socionomstudenter som var 41 år gamla eller yngre ansåg att man ska *tillåta några få* människor som inte kommer från västvärlden att komma och bo i Sverige. Juriststudenter som var 33 år gamla eller yngre ansåg att man ska *tillåta några få* eller *inte tillåta några*. Det betyder att socionomstudenter som var 42 år gamla eller äldre respektive juriststudenter som var 34 år gamla eller äldre ansåg att man skulle *tillåta många* eller *tillåta en del* människor som inte kommer från västvärlden att komma och bo i Sverige. Även om majoriteten av socionom- och juriststudenterna (i alla åldersgrupper) ansåg samma sak visar statistiken att det är yngre åldersgrupper som ställer sig negativt till invandring. Med andra ord skiljer sig statistiken från den tidigare forskningen, som menar att människor i medelåldern eller äldre människor tenderar att ställa sig negativt till invandring (Nastuta & Tompea 2011). Varför yngre socionom- och juriststudenter ställde sig negativt till invandring kan förklaras med hjälp av Sherifs (1966) teori om reell gruppkonflikt. I det här fallet kan det exempelvis handla om den rådande bostadsbristen i Sverige och Sveriges unga befolkning, som har svårt för att hitta egen bostad. Unga socionom- och juriststudenter tänker möjligtvis att den rådande situationen i Sverige inte kommer att bli bättre av att fler människor kommer för att bosätta sig i Sverige. Men till skillnad från variabeln ålder förekommer samband mellan variabeln kön och den tidigare forskningen, eftersom manliga socionom- och juriststudenter ansåg i större utsträckning än kvinnliga socionom- och juriststudenter att man endast ska *tillåta några få*. Enligt den tidigare forskningen tenderar män i större utsträckning än kvinnor att ställa sig negativt till invandring (Nastuta & Tompea 2011; Sherif 1966).

Tittar man i tabellerna för univariat analys⁶ ser man att socionom- och juriststudenter i större utsträckning välkomnar människor från västvärlden än människor som inte kommer från västvärlden. Det kan bero på att Sverige är ett västerländskt land. Precis som Allport (1979) beskriver så ligger det i människans natur att förhålla sig aktsamt till det

⁶ Se Bilaga II

okända. Människor som inte kommer från västvärlden skiljer sig på flera sätt från människor som kommer från västvärlden. Således kan det vara en anledning till varför socionom- och juriststudenter i större utsträckning välkomnar människor från västvärlden. Varför manliga socionom- och juriststudenter inte välkomnade invandring i samma utsträckning som kvinnliga socionom- och juriststudenter kan bero på dagens arbetsmarknad och Sveriges befolkning, som konkurrerar om arbeten. Sherifs (1966) såväl som Nastuta & Tompea (2011) menar att det främst brukar vara män som konkurrerar om arbeten. Därför tenderar män att ställa sig negativt till invandring, som kan leda till hårdare konkurrens (ibid.). Med andra ord framstår invandring som ett hot för män som konkurrerar om samhällsresurser. I det här fallet utgörs samhällsresurserna av arbeten.

6.2 Medborgarskap och etnicitet

Statistiken stämmer delvis överens med den tidigare forskningen som menar att det är mindre sannolikt att fördomar och diskriminering uppstår mellan människor som delar samma etniska bakgrund och som har samma medborgarskap (Hällgren 2005; Nastuta & Tompea 2011). Detta stämmer också överens med Allports (1979) teori om uppkomsten av bland annat fördomar. Socionomstudenter med eller utan svenskt medborgarskap ansåg främst att det är *ganska viktigt* att invandrare tar till sig och accepterar svenska seder och traditioner. Samma sak ansåg majoriteten av juriststudenterna utan svenskt medborgarskap. För att integreras i det svenska samhället blir det nödvändigt att acceptera vissa svenska seder och traditioner, vilket kan vara något som socionom- och juriststudenterna utan svenskt medborgarskap sannolikt också har erfarenheter av. Majoriteten av socionomstudenterna med två utlandsfödda föräldrar ansåg även att det var *ganska viktigt* medan juriststudenter med två utlandsfödda föräldrar främst ansåg att det är *varken oviktigt eller viktigt*. Barn till utlandsfödda föräldrar har troligen erfarenhet av att det är viktigt att kunna balansera och acceptera två olika kulturer för att integreras i det mångkulturella sammanhang som de lever i, vilket förklarar varför majoriteten av socionom- och juriststudenterna med två utlandsfödda föräldrar inte ansåg att det var *oviktigt*. Precis som Allport (ibid) antyder förhåller sig människan helst till saker och ting som hon redan känner till. Genom att ta till sig och acceptera svenska seder och traditioner smälter man in i det som den svenska befolkningen redan känner till. Det förklarar även varför socionom- och juriststudenter utan svenskt medborgarskap ansåg att det var *ganska viktigt*. Med andra ord handlar det om att smälta in i det svenska samhället och känna grupptillhörighet (ibid.). Å andra sidan ansåg juriststudenter med svenskt medborgarskap främst att det är *varken oviktigt eller viktigt* medan socionom- och juriststudenter som inte

hade utlandsfödda föräldrar främst svarade *extremt oviktigt*. Detta går emot den tidigare forskningen såväl som *the least effort principle*, eftersom dessa studenter inte ansåg att det var *viktigt* (Allport 1979; Nastuta & Tompea 2011). Tittar man i tabellerna för univariat analys⁷ ser man dock att de flesta socionom- och juriststudenter anser att det är *ganska viktigt* att invandrare tar till sig och accepterar svenska seder och traditioner. Med andra ord överensstämmer mer eller mindre statistiken och den tidigare forskningen.

6.3 Utbildning och arbetsstatus

Majoriteten av socionom- respektive juriststudenterna som läste sin fjärde respektive femte termin *instämde starkt* vid påståendet "...Sverige blir ett bättre land att leva i av att människor från andra länder kommer för att bo här". Detta stämmer väl överens med den tidigare forskningen som menar att det finns ett samband mellan utbildningsnivå, som i det här fallet utgörs av termin, och ökad tolerans eller positiv inställning till invandring (Elchardus och Spruyt 2014; Nekuee & Hagendoorn 1999). De flesta socionomstudenter som läste sin första termin *instämde starkt* medan juriststudenter som läste sin första termin endast *instämde* vid samma påstående, vilket också tyder på ett positivt förhållningssätt till invandring. Dessa studenter läser på universitetsnivå och har med andra ord kommit ganska långt rent utbildningsmässigt, varför ökad tolerans förekommer bland studenterna (ibid.). Även majoriteten av socionomstudenterna som tagit kandidatexamen samt socionom- och juriststudenterna som läst studieinriktat gymnasieprogram *instämde starkt* vid samma påstående. I det här fallet förkommer ett samband mellan avklarad utbildning och den tidigare forskningen (ibid.). Detta blir tydligt då man exempelvis jämför med socionomstudenterna som läst ett yrkesinriktat gymnasieprogram, eftersom dessa främst svarat *varken instämmer eller tar avstånd*. Men å andra sidan skiljer sig även statistiken från den tidigare forskningen, eftersom juriststudenter som tagit kandidatexamen främst svarat *varken instämmer eller tar avstånd* och då juriststudenter som avklarat yrkesinriktat gymnasieprogram främst svarat *instämmer*. Varför juriststudenter som avklarat kandidatexamen förhåller sig neutralt till påståendet "...Sverige blir ett bättre land att leva i av att människor från andra länder kommer för att bo här" kan bero på flera saker. Till exempel är det ett känsligt ämne att tycka till om, varför målgruppen inte vill sticka ut i statistiken. Det behöver inte vara så, men om man har ett negativt förhållningssätt till invandring kan detta uppfattas som rasistiskt av andra. Dessutom har Sverige länge välkomnat invandring (Demker 2016). Således väljer man att

⁷ Se Bilaga II

förhålla sig neutralt, för att inte gå emot något som allmänt är accepterat i samhället man lever i och på så vis förlora känslan av grupptillhörighet (Sherif 1966). Tittar man i tabellerna för univariat analys⁸ ser man dock att de flesta socionom- och juriststudenter *instämde starkt* vid påståendet "...Sverige blir ett bättre land att leva i av att människor från andra länder kommer för att bo här". Det betyder att det i stort sätt förekommer ett samband mellan statistiken och den tidigare forskningen fastän mindre skillnader förekommer.

Majoriteten av socionom- och juriststudenterna som inte hade arbetat under de senaste sju dagarna svarade *varken instämmer eller tar avstånd* vid påståendet "... svenska myndigheter bör vara generösa när de bedömer människors asylansökningar?". Men det gjorde även majoriteten av socionom- och juriststudenterna som hade arbetat. Socionom- och juriststudenter som levde på studiemedel svarade också *varken instämmer eller tar avstånd* vid samma påstående. De flesta studenter förhöll sig med andra ord förhållandevis neutralt till detta påstående, vilket kan betyda att socionom- och juriststudenterna inte vill ta ställning. Som tidigare nämnt är invandring ett ytterst känsligt ämne och påståendet i sig är också det. Tittar man på tabellerna för univariat analys⁹ ser man dock att de flesta socionom- och juriststudenter *instämde* vid påståendet "... svenska myndigheter bör vara generösa när de bedömer människors asylansökningar?". Men det betyder fortfarande att majoriteten av studenterna valt att ha en mildare approach till påståendet, eftersom de istället hade kunnat *instämma starkt*. Om det skulle vara så att studenterna egentligen ställer sig negativt till detta påstående innebär det att det statistiken visar stämmer överens med den tidigare forskningen (Nastuta & Tompea 2011; Nekuee och Hagendoorn 1999). Personer med en instabil arbetsstatus och som tjänar mindre tenderar att ställa sig negativt till invandring (ibid.). I sådana fall menar Sherif (1966) att det beror på konkurrens om samhällsresurser, men att det även kan bero på rädsla för förändringar i den sociala miljön. Med andra ord kan konkurrens om samhällsresurser såväl som förändringar ske i samhället till följd av invandring, vilket kan förklara varför majoriteten av studenterna valt att ha mild approach till påståendet (ibid.).

6.4 Religiös åskådning och politisk tillhörighet

Majoriteten av socionom- och juriststudenterna som tillhör respektive inte tillhör en religion eller ett samfund ansåg att man ska *tillåta många* eller *tillåta en del* muslimer från andra länder att komma och bo i Sverige. Resterande socionom- och juriststudenter har svarat *tillåta några få* eller *inte tillåta några*. Men det är endast socionom- och juriststudenter som tillhör

⁸ Se Bilaga II

⁹ Se Bilaga II

kristendomen samt som inte tillhör en religion eller ett samfund som svarat *inte tillåta några*. Således finns det en överensstämmelse mellan statistiken och den tidigare forskningen. Till att börja med ansåg socionom- och juriststudenter som inte tillhör en religion eller ett samfund främst att man ska *tillåta många* eller *tillåta en del* muslimer från andra länder att komma och bo i Sverige, vilket stämmer överens med den tidigare forskningen (Elchardus & Spruyt 2014; Nastuta & Tompea 2011). Personer som inte praktiserar en religion eller som inte tillhör ett samfund anses vara mindre främlingsfientliga mot minoritetsgrupper (ibid.). Samtidigt antyder annan forskning att det är tvärtom och menar att troende människor tenderar att visa mer tolerans till minoritetsgrupper såväl som invandring i stort (Bohman & Hjerm 2014). Detta stämmer också överens med statistiken, eftersom socionom- och juriststudenter som tillhör en religion eller ett samfund har svarat *tillåta många* eller *tillåta en del*. Med andra ord finns det två skilda uppfattningar inom den tidigare forskningen. Ändå förekommer samband mellan båda uppfattningarna och statistiken, eftersom socionom- och juriststudenter som tillhör respektive inte tillhör en religion eller ett samfund hade en negativ såväl som en positiv inställning till muslimer från andra länder (Bohman & Hjerm 2014; Elchardus & Spruyt 2014; Nastuta & Tompea 2011). Ett annat exempel från statistiken är att endast socionom- och juriststudenter som tillhör kristendomen eller som inte tillhör en religion eller ett samfund ansåg att man *inte ska tillåta några* muslimer från andra länder att komma och bo i Sverige. Detta tyder också på en likhet mellan statistiken och den tidigare forskningen (ibid.).

Tittar man på tabellerna för univariat analys¹⁰ kan man se vilka attityder socionom- och juriststudenter hade till flera minoritetsgrupper. Dessa korstabeller visar att de flesta socionom- och juriststudenterna främst välkomnar judar från andra länder att komma och bo i Sverige. Därefter följer muslimer och slutligen romer. Romer är med andra ord minst välkomnade. Detta kan givetvis bero på flera saker. Det kan dels bero på rädslan för det främmande (Allport 1979). Judar har funnits i Sverige under en betydligt längre tid än vad muslimer och romer har funnits och är därför är relativt nya minoritetsgrupper i Sverige. Men det kan även vara så att man känner sig hotad av hur främmande människor lever sina liv, eftersom dessa människor inte har samma livsstil och normer som en själv (Sherif 1966). Det uppstår med andra ord en gruppkonflikt till följd av skilda levnadssätt och normer, vilket skapar främlingsfientlighet mellan grupper (ibid.).

Majoriteten av socionomstudenterna som röstade på socialdemokraterna, miljöpartiet och feministiskt initiativ har svarat ”*Är väldigt mycket som jag*” på frågan:

¹⁰ Se Bilaga II

”...hen tycker att det är viktigt att alla människor i världen behandlas jämlikt. Hen anser att alla bör ha samma möjligheter i livet. Hur lik är denna person dig?”. Detsamma gäller de flesta juriststudenter som röstade på moderaterna, feministiskt initiativ samt miljöpartiet. De socionom- och juriststudenter som röstade på Sverigedemokraterna har svarat ”*Är väldigt mycket som jag*” och ”*Är till viss del som jag*” vid samma fråga. Inga socionom- och juriststudenter svarade ”*Är inte som jag*” eller ”*Är inte alls som jag*”. Med andra ord värderar samtliga studenter jämlikhet ganska högt. Men det är även värt att nämna att socionom- och juriststudenter som röstade på andra partier än Sverigedemokraterna också har svarat ”*Är till viss del som jag*”. Varför tabellerna för bivariat analys såväl som univariat analys¹¹ tyder på en mer eller mindre positiv approach till jämlikhet hos samtliga studenter är intressant att diskutera. Speciellt då studenter som röstat på Sverigedemokraterna, som motsätter sig invandring, tror på jämlikhet och lika möjligheter för alla. Förvisso antyder den tidigare forskningen att sympatisörer av främlingsfientliga partier tenderar att vara mot invandring, men det behöver inte betyda att samma sympatisörer inte tror på jämlikhet (Mierina & Koroleva 2015). Med andra ord kan man rösta på ett parti som Sverigedemokraterna och fortfarande tro på jämlikhet. Allport (1979) menar att människor riskerar att förhålla sig främlingsfientligt till andra människor, som de annars inte har något emot, på grund av osäkerhet och rädsla (ibid.). Människor som kommer från andra länder bär med sig kulturer, vilka ofta är främmande för den inhemska kulturen i Sverige. Detta kan skapa osäkerhet och rädsla hos den svenska befolkningen, vilket i det här fallet beror det på att känslan av trygghet äventyras till följd av invandrares främmande kulturer (ibid.). Således kan Allports teori vara en möjlig förklaring till varför socionom- och juriststudenter väljer att rösta på Sverigedemokraterna fastän de tror på jämlikhet. Sherif (1966) å andra sidan antyder att det har med gruppsytryck att göra. Ifall den privata levnadsmiljön eller umgängeskretsen är mot invandring riskerar man själv att följa med i strömmen och då spelar det ingen roll om man egentligen är för invandring, utan Sherif (ibid.) menar att man ger vika för gruppsytrycket. Sammanfattningsvis förekommer ingen tydlig överensstämmelse mellan statistiken och den tidigare forskningen, som menar att det finns ett samband mellan politisk tillhörighet och främlingsfientliga attityder (Mierina & Koroleva 2015).

7 Slutdiskussion

¹¹ Se Bilaga II

Socionom- och juriststudenter vid Lund universitet har en relativt öppen inställning till svensk invandring samt etniska och kulturella minoritetsgrupper som kommer till Sverige. Det förekommer få och små skillnader i attityder bland socionom- och juriststudenterna, eftersom samtliga studenter ofta delar samma attityder. Majoriteten av socionom- och juriststudenterna vid Lund universitet anser att Sverige blir ett bättre land att leva i av att människor från andra länder kommer för att bo här. Detta går att uttyda i korstabellerna, som visar att det förekommer ett samband mellan variabeln utbildning och attityder till invandring. Men det går att urskilja skillnader i attityder till invandring mellan socionom- och juriststudenter med tidigare avklarad kandidatexamen. Till skillnad från socionomstudenterna valde majoriteten av juriststudenterna med tidigare avklarad kandidatexamen svarsalternativet *varken instämmer eller tar avstånd* vid påståendet "...Sverige blir ett bättre land att leva i av att människor från andra länder kommer för att bo här". Med andra ord valde juriststudenter med tidigare avklarad kandidatexamen att förhålla sig neutralt till påståendet, vilket kan tolkas på flera sätt. Exempelvis kan dessa juriststudenter ha valt ett neutralt svarsalternativ för att de motsätter sig påståendet och inte vill sticka ut.

De flesta socionom- och juriststudenterna anser att svenska myndigheter bör vara generösa när de bedömer människors asylansökningar, vilket tabellerna för univariat analys visar. Påståendet "...svenska myndigheter bör vara generösa när de bedömer människors asylansökningar" är dock känsligt och därför svårt att tycka till om. Detta märks i korstabellerna för bivariat analys då majoriteten av socionom- och juriststudenterna valde att ha en neutral approach till påståendet. Det spelade ingen roll om socionom- och juriststudenterna hade arbetat under de senaste sju dagarna eller om de levde på en månadsinkomst som översteg 10 000 kronor i månaden. Med andra ord förekommer inget tydligt samband mellan variabeln arbetsstatus samt attityder till invandring. Men å andra sidan är dessa resultat inte signifikanta till följd av metodologiska orsaker, vilka troligtvis påverkat resultaten. Det kan vara en av anledningarna till varför det inte förekommer ett tydligt samband mellan variabeln arbetsstatus samt attityder till invandring. Socionom- och juriststudenternas approach kan också förklaras med hjälp av teorin om reell gruppkonflikt.

Majoriteten av socionom- och som juriststudenterna välkomnar även människor från västvärlden såväl som människor som inte kommer från västvärlden. Detta visar tabellerna för univariat analys. I samma tabeller kan man dock även se att socionom- och juriststudenterna välkomnar människor från västvärlden i större utsträckning än människor som inte kommer från västvärlden. Detta kan förklaras med hjälp av Allports (1979) teori om människans natur och uppkomsten av fördomar. Läser man istället av korstabellerna kan man

se att majoriteten av socionom- och juriststudenter i samtliga åldersgrupper också välkomnar människor som inte kommer från västvärlden. Det förekommer alltså inget tydligt samband mellan variabeln ålder och attityder till invandring samt etniska minoritetsgrupper – människor som inte kommer från västvärlden. Detta kan åter igen bero på metodologiska orsaker som tidigare nämnts. I korstabellerna för univariat analys kan man även uttyda skillnader mellan kvinnliga och manliga socionom- och juriststudenter. Fler manliga socionom- och juriststudenter hade en sluten inställning till invandring och etniska minoritetsgrupper än kvinnliga socionom- och juriststudenter. Alltså förekommer ett samband mellan variabeln kön och attityder till invandring samt etniska minoritetsgrupper. Varför manliga juriststudenter främst hade en sluten inställning kan även förklaras med hjälp av Sherifs (1966) teori om reell gruppkonflikt.

Tittar man i tabellerna för univariat analys ser man att de flesta socionom- och juriststudenterna ansåg att det var *ganska viktigt* att invandrare tar till sig och accepterar svenska seder och traditioner. I korstabellerna för bivariat analys ser man att majoriteten av socionom- och juriststudenterna utan svenskt medborgarskap ansåg att det var *ganska viktigt* att invandrare tar till sig och accepterar svenska seder och traditioner. Dock förekommer skillnader i attityder bland socionom- och juriststudenterna. Juriststudenter med svenskt medborgarskap ansåg främst att det var *varken oviktigt eller viktigt* till skillnad från socionomstudenterna med svenskt medborgarskap, som främst ansåg att det var *ganska viktigt*. Korstabellerna visar även att de flesta socionom- och juriststudenterna som inte hade utlandsfödda föräldrar ansåg att det var *extremt oviktigt*. Majoritetens av socionom- respektive juriststudenterna ansåg att det var *ganska viktigt* respektive *varken oviktigt eller viktigt*. Med andra ord förekommer ett svagt samband mellan variabelna medborgarskap och etnicitet samt attityder till invandring, eftersom den nationella identiteten anses vara viktig.

Majoriteten av socionom- och juriststudenterna ställer sig också positivt till olika kulturella minoritetsgrupper som judar, muslimer och romer. Dock välkomnas vissa minoritetsgrupper mer än andra. Till exempel välkomnas judar mest medan romer välkomnas minst. Socionom- och juriststudenter som tillhör respektive inte tillhör en religion eller ett samfund har både haft en öppen samt en sluten inställning till minoritetsgruppen muslimer. Det innebär att det förekommer samband mellan variabeln religiös åskådning samt attityder till invandring såväl som kulturella minoritetsgrupper. Om man istället tittar på variabeln politisk tillhörighet förekommer inget tydligt samband, då samtliga socionom- och juriststudenter menade att de värderade jämlikhet högt. Det förekom med andra ord inget

samband mellan politisk tillhörighet och främlingsfientliga attityder, vilket som tidigare nämnt dels kan bero på metodologiska orsaker; dels på rädsla, osäkerhet och gruppsyck.

Sammanfattningsvis har denna studies syfte uppnåtts då samtliga frågeställningar har besvarats. För det första har socionom- och juriststudenters attityder till svensk invandring och minoritetsgrupper som kommer till Sverige åskådliggjorts genom univariat analys. För det andra förekommer samband mellan diverse variabler och studenternas attityder, vilket presenterats med hjälp av bivariat analys. Skillnader och likheter mellan socionom- och juriststudenternas attityder förekommer också och dessa har redovisats genom både univariat och bivariat analys. Slutligen har studenternas attityder analyserats utifrån Sherifs teori om reell gruppkonflikt samt Allports teori om uppkomsten av fördomar, för att kunna ge möjliga förklaringar till varför studenternas attityder ser ut som de gör.

Avslutningsvis och som tidigare nämnts har denna studie utformats utifrån flera begränsningar, vilka påverkat studiens statistiska signifikans. Med andra ord har dessa begränsningar medfört metodologiska svårigheter, vilka påverkat studieresultaten. I en framtida studie hade det därför varit intressant, men även givande för mig som student att undvika så många metodologiska svårigheter som möjligt och åstadkomma statistisk signifikans. Sett utifrån ett metodologiskt perspektiv betyder det att en framtida studie hade behövt utformas på ett annorlunda sätt. Till exempel hade min population behövt vara större och mitt urval hade behövt vara ett sannolikhetsurval. En framtida studie hade således krävt betydligt mer tid och resurser, vilket jag hoppas få tillgång till vid ett framtida tillfälle. Studier som undersöker framtida socialarbetares attityder till utsatta samhällsgrupper är få, men nödvändiga. Det är därför av stor vikt att fler studier som denna utförs och presenteras.

8 Referenser

Ahrne, G. & Svensson, P. (red.) (2015). *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber Ab.

Allport W., G. (1979). *The nature of prejudice*. London: Addison-Wesley Publishing Company.

Anderson-Nathe, B & Gharabaghi, K. (2017). 'Trending rightward: Nationalism, xenophobia, and the 2016 politics of fear'. *Child and Youth Services*, 38(1): 1-3. DOI:

<http://dx.doi.org/ludwig.lub.lu.se/10.1080/0145935X.2017.1277125>

Barmark, M. & Djurfeldt, G. (2015). *Statistisk verktygslåda 0: Att förstå och förändra världen med siffror*. Lund: Studentlitteratur.

Bohman, A. & Hjerm, M. (2014). 'How the religious context affects the relationship between religiosity and attitudes towards immigration'. *Ethnic & Racial Studies*, 37(6):937-957. DOI: 10.1080/01419870.2012.748210

Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber.

Chandler, C. R. & Tsai, Y. (2001). 'Social factors influencing immigration attitudes: an analysis of data from the General Social Survey'. *The Social Science Journal*, 38(2): 177-188.

Demker, M. (2016). 'De generösa svenskarna? En analys av attityder till invandring och invandare i Sverige'. *Norsk Statsvitenskapelig Tidsskrif*, 32(2):186-196.

http://www.idunn.no/ludwig.lub.lu.se/ts/nst/2016/02/de_genersa_svenskarna_en_analys_av_attityder_till_invandr Hämtad den 20 oktober 2017.

Elchardus, M. & Spruyt B. (2014). 'Universalism and anti-Muslim sentiment'. *International Journal Of Intercultural Relations*, 38:75-85. DOI: 10.1016/j.ijintrel.2013.03.001

ESS Round 7: European Social Survey (2016): ESS-7 2014 Documentation Report. Edition 3.1. Bergen, European Social Survey Data Archive, NSD - Norwegian Centre for Research Data for ESS ERIC. URL:

http://www.europeansocialsurvey.org/docs/round7/fieldwork/sweden/ESS7_questionnaires_and_contact_form_SE.pdf Hämtad den 23 februari 2018.

Franssen, V., Dhont, K. & Hiel, A. V. (2013). 'Age-Related Differences in Ethnic Prejudice: Evidence of the Mediating Effect of Right-Wing Attitudes'. *Journal of Community & Applied Social Psychology*, 23(3): 252-257. DOI: 10.1002/casp.2109

Goodwin, M. J., Cutts, D. & Janta-Lipinski L. (2016). 'Economic Losers, Protestors, Islamophobes or Xenophobes? Predicting Public Support for a Counter-Jihad Movement'. *Political Studies*, 64(1):4-26. DOI: 10.1111/1467-9248.12159

Henry, P. J. & Sears, D. O. (2009). 'The Crystallization of Contemporary Racial Prejudice across the Lifespan'. *Political Psychology*, 30(4):569-590.

<http://www.jstor.org.ludwig.lub.lu.se/stable/25655418> Hämtad den 4 februari 2018.

Hjerm, M. (2009). 'Anti-Immigrant Attitudes and Cross-Municipal Variation in the Proportion of Immigrants'. *Acta Sociologica*. 52(1):47-62.

<http://www.jstor.org.ludwig.lub.lu.se/stable/25652097> Hämtad den 4 februari 2018.

Hällgren, C. (2005). "'Working Harder to Be the Same": Everyday Racism among Young Men and Women in Sweden'. *Race, Ethnicity and Education*, 8(3):319-342.

<http://taylorandfrancis.metapress.com.ludwig.lub.lu.se/link.asp?target=contribution&id=R41K7N471760J2R1> Hämtad den 4 februari 2018.

Kalman, H. & Lövgren, V. (red.) (2012). *Etiska dilemman*. Malmö: Gleerups.

Mierina, I. & Koroleva, I. (2015). 'Support for far right ideology and anti-migrant attitudes among youth in Europe: A comparative analysis'. *Sociological Review*, 63:183-205. DOI: 10.1111/1467-954X.12268

Mook, D. (2004). *Classic experiments in psychology*. London: Greenwood Press.

Nastuta, S. & Tompea, A. (2011). 'Who is afraid of immigrants? Social predictors of fear of immigrants in Europe'. *Sfera Politicii*, 19(12):35-44.

<https://doaj.org/article/25f7e596c5724aeea7cc83941d43986c> Hämtad den 20 oktober 2017.

Nekuee, S. & Hagendoorn, L. (1999). *Education and Racism*. London: Ashgate Publishing Limited.

Schneider, S. L. (2008). 'Anti-Immigrant Attitudes in Europe: Outgroup Size and Perceived Ethnic Threat'. *European Sociological Review*, 24(1):53-67. DOI: 10.1093/esr/jcm034

Sherif, M. (1966). *Group Conflict & Co-operation: their social psycholog*. London: Routledge & Kegan Paul Ltd.

The European Social Survey (2018). *About the European Social Survey European Research Infrastructure – ESS ERIC*. <http://www.europeansocialsurvey.org/about/> Hämtad den 18 mars 2018.

Vetenskapsrådet (1990). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf> Hämtad den 19 oktober 2017.

Wagner, U., & Zick, A. (1995). 'The relation of formal education to ethnic prejudice: Its validity and explanation'. *European Journal of Social Psychology*, 25(1):41-56.

Zunes, S. (2017). 'Europe's Refugee Crisis, Terrorism, and Islamophobia'. *Peace Review*, 29(1):1-6. DOI: 10.1080/10402659.2017.1272275

9 Bilagor

9.1 Bilaga I

Termin: Ålder: Kvinna [] Man [] Annat []

Besvara frågorna så uppriktigt du kan. Om inget annat anges skall du besvara frågorna med ett svar per fråga. Markera det svar som bäst överensstämmer med vad du tycker genom att sätta ett kryss i rutan för det svar du väljer.

1. Är du svensk medborgare?

Ja []

Nej []

2. Är du född i Sverige?

Ja []

Nej []

3. Har du utlandsfödda föräldrar?

Ja, min mor []

Ja, min far []

Ja, båda mina föräldrar []

Nej []

Vet inte []

4. Vilken är din högsta avklarade utbildning? Med avklarad utbildning avses att utbildningen är klar, t ex att examen eller bevis om deltagande erhållits.

Yrkesinriktat gymnasieprogram []

Studieförberedande gymnasieprogram []

Kandidatexamen från universitet/högskola []

Mastersexamen från universitet/högskola []

Doktorsexamen från universitet/högskola []

5. Utförde du något betalt arbete på minst en timme under de senaste sju dagarna?

Ja []

Nej []

6. Hur mycket är ditt hushålls totala inkomst i månaden?

Skriv en ungefärlig summa:

7. Anser du dig tillhöra någon särskild religion eller samfund?

Ja []
Nej []

Om ja, vilken då?

Judendom []
Kristendom []
Islam []
Österländsk religion []
(t.ex. Buddhism, Hinduism, Sikh, Shinto, Tao etc.)
Annat []

8. Anser du dig tillhöra en grupp som är diskriminerad i Sverige?

Ja []
Nej []

Om ja, på vilka grunder är din grupp utsatt för diskriminering? Här går det bra att kryssa i fler rutor.

Religion []
Etnisk tillhörighet []
Ålder []
Kön []
Sexuell läggning []
Funktionshinder []
Annat []

9. Röstade du i det svenska riksdagsvalet den 14 september 2014?

Ja []
Nej []
Ej röstberättigad []

Om ja, vilket parti röstade du på i det valet?

Centerpartiet []
Folkpartiet liberalerna []
Kristdemokraterna []
Miljöpartiet de gröna []
Moderaterna []
Socialdemokraterna []
Vänsterpartiet []
Feministiskt initiativ []
Sverigedemokraterna []
Annat parti []

10. Hur viktiga bör dessa saker vara när man bestämmer om någon som är född, uppvuxen och bosatt utanför Sverige ska få komma och bo här. Hur viktigt bör det vara att de ...

... har en bra utbildning?

- Extremt oviktigt []
- Ganska oviktigt []
- Varken oviktigt eller viktigt []
- Ganska viktigt []
- Extremt viktigt []

... kan tala svenska?

- Extremt oviktigt []
- Ganska oviktigt []
- Varken oviktigt eller viktigt []
- Ganska viktigt []
- Extremt viktigt []

... kommer från en kristen bakgrund?

- Extremt oviktigt []
- Ganska oviktigt []
- Varken oviktigt eller viktigt []
- Ganska viktigt []
- Extremt viktigt []

... är vit?

- Extremt oviktigt []
- Ganska oviktigt []
- Varken oviktigt eller viktigt []
- Ganska viktigt []
- Extremt viktigt []

... har ett yrkeskunnande som Sverige behöver?

- Extremt oviktigt []
- Ganska oviktigt []
- Varken oviktigt eller viktigt []
- Ganska viktigt []
- Extremt viktigt []

... tar till sig och accepterar svenska seder och traditioner?

- Extremt oviktigt []

- Ganska oviktigt []
Varken oviktigt eller viktigt []
Ganska viktigt []
Extremt viktigt []

11. Uppge hur mycket du instämmer eller tar avstånd ...

... det är bra för Sverige att ha en lag mot etnisk diskriminering.

- Instämmer starkt []
Instämmer []
Varken instämmer eller tar avstånd []
Tar avstånd []
Tar starkt avstånd []

... det är bra för Sverige att ha en lag mot religiös diskriminering.

- Instämmer starkt []
Instämmer []
Varken instämmer eller tar avstånd []
Tar avstånd []
Tar starkt avstånd []

... det är bra för Sveriges ekonomi att människor från andra länder kommer för att bo här.

- Instämmer starkt []
Instämmer []
Varken instämmer eller tar avstånd []
Tar avstånd []
Tar starkt avstånd []

... Sverige blir ett bättre land att leva i av att människor från andra länder kommer för att bo här.

- Instämmer starkt []
Instämmer []
Varken instämmer eller tar avstånd []
Tar avstånd []
Tar starkt avstånd []

... Sveriges kulturella liv berikas av att människor från andra länder kommer för att bo här.

- Instämmer starkt []
Instämmer []
Varken instämmer eller tar avstånd []
Tar avstånd []
Tar starkt avstånd []

... Svenska myndigheter bör vara generösa när de bedömer människors asylansökningar.

- | | |
|------------------------------------|-----|
| Instämmer starkt | [] |
| Instämmer | [] |
| Varken instämmer eller tar avstånd | [] |
| Tar avstånd | [] |
| Tar starkt avstånd | [] |

12. I vilken utsträckning anser du att Sverige bör tillåta

... judar från andra länder att komma och bo i Sverige?

- | | |
|------------------------------------|-----|
| Tillåta många att komma och bo här | [] |
| Tillåta en del | [] |
| Tillåta några få | [] |
| Inte tillåta några | [] |

... muslimer från andra länder att komma och bo i Sverige?

- | | |
|------------------------------------|-----|
| Tillåta många att komma och bo här | [] |
| Tillåta en del | [] |
| Tillåta några få | [] |
| Inte tillåta några | [] |

... romer från andra länder att komma och bo i Sverige?

- | | |
|------------------------------------|-----|
| Tillåta många att komma och bo här | [] |
| Tillåta en del | [] |
| Tillåta några få | [] |
| Inte tillåta några | [] |

... människor som kommer från västvärlden att komma och bo i Sverige?

- | | |
|------------------------------------|-----|
| Tillåta många att komma och bo här | [] |
| Tillåta en del | [] |
| Tillåta några få | [] |
| Inte tillåta några | [] |

... människor som inte kommer från västvärlden att komma och bo i Sverige?

- | | |
|------------------------------------|-----|
| Tillåta många att komma och bo här | [] |
| Tillåta en del | [] |
| Tillåta några få | [] |
| Inte tillåta några | [] |

13. Här beskrivs kortfattat några personer. Tala om hur mycket varje person liknar eller inte liknar

dig...

... traditioner är viktiga för hen. Hen försöker följa de seder som hens religion eller hens familj har lärt hen. Hur lik dig är denna person?

- Är väldigt mycket som jag []
- Är som jag []
- Är till viss del som jag []
- Är inte som jag []
- Är inte alls som jag []

... hen tycker att det är viktigt att alla människor i världen behandlas jämlikt. Hen anser att alla bör ha samma möjligheter i livet. Hur lik dig är denna person?

- Är väldigt mycket som jag []
- Är som jag []
- Är till viss del som jag []
- Är inte som jag []
- Är inte alls som jag []

... det är viktigt för hen att lyssna på människor som är annorlunda än hen själv. Även när hen inte håller med dem, vill hen förstå dem. Hur lik dig är denna person?

- Är väldigt mycket som jag []
- Är som jag []
- Är till viss del som jag []
- Är inte som jag []
- Är inte alls som jag []

... främmande ting skrämmer inte hen. Hen tycker om att testa nya saker och möta människor som är annorlunda än hen själv. Hur lik dig är denna person?

- Är väldigt mycket som jag []
- Är som jag []
- Är till viss del som jag []
- Är inte som jag []
- Är inte alls som jag []

Tack för din medverkan och lycka till med dina studier!

9.2 Bilaga II

1. Termin

	Termin	Frekvens	Procent	Valid Procent	Kumulativ Procent
Socionom	Termin 1	120	52,6	52,6	52,6
	Termin 4	108	47,4	47,4	100
Totalt		228	100	100	
Jurist	Termin 1	106	59,9	59,9	59,9
	Termin 5	71	40,1	40,1	100
Totalt		177	100	100	

2. Studieort

	Studieort	Frekvens	Procent	Valid Procent	Kumulativ Procent
Socionom	Lund	131	57,5	57,5	57,5
	Helsingborg	97	42,5	42,5	100
Totalt		228	100	100	
Jurist	Lund	177	100	100	100

3. Ålder

	Ålder	Frekvens	Procent	Valid Procent	Kumulativ Procent
Socionom	18–25	175	76,8	77,4	77,4
	26–33	38	16,7	16,8	94,2
	34–41	7	3,1	3,1	97,3
	42–49	4	1,8	1,8	99,1
	50–57	2	0,9	0,9	100
	Totalt	226	99,1	100	
Bortfall		2	0,9		
Totalt		228	100		
Jurist	18–25	148	83,6	86,5	86,5
	26–33	17	9,6	9,9	96,5
	34–41	5	2,8	2,9	99,4
	42–49	1	0,6	0,6	100
	50–57				
	Totalt	171	96,6	100	
Bortfall		6	3,4		

Totalt	177	100
--------	-----	-----

4. Kön

	Kön	Frekvens	Procent	Valid Procent	Kumulativ Procent
Socionom	Kvinna	177	77,6	80,1	80,1
	Man	44	19,3	19,9	100
	Annat				
	Totalt	221	96,9	100	
Bortfall		7	3,1		
Totalt		228	100		
Jurist	Kvinna	118	66,7	68,6	68,6
	Man	53	29,9	30,8	99,4
	Annat	1	0,6	0,6	100
	Totalt	172	97,2	100	
Bortfall		5	2,8		
Totalt		177	100		

5. (Q1) Är du svensk medborgare?

	Q1	Frekvens	Procent	Valid Procent	Kumulativ Procent
Socionom	Ja	225	98,7	98,7	98,7
	Nej	3	1,3	1,3	100
Totalt		228	100	100	
Jurist	Ja	174	98,3	98,3	98,3
	Nej	3	1,7	1,7	100
Totalt		177	100	100	

6. (Q2) Är du född i Sverige?

	Q2	Frekvens	Procent	Valid Procent	Kumulativ Procent
Socionom	Ja	209	91,7	91,7	91,7
	Nej	19	8,3	8,3	100
Totalt		228	100	100	
Jurist	Ja	163	92,1	92,1	92,1
	Nej	14	7,9	7,9	100
Totalt		177	100	100	

7. (Q3) Har du utlandsfödda föräldrar?

	Q3	Frekvens	Procent	Valid Procent	Kumulativ Procent
Socionom	Ja, min mor	16	7,0	7,0	7,0
	Ja, min far	14	6,1	6,1	13,2
	Ja, båda mina föräldrar	46	20,2	20,2	33,3
	Nej	152	66,7	66,7	100
Totalt		228	100	100	
Jurist	Ja, min mor	10	5,6	5,6	5,6
	Ja, min far	9	5,1	5,1	10,7
	Ja, båda mina föräldrar	17	9,6	9,6	20,3
	Nej	141	79,7	79,7	100
Totalt		177	100	100	

8. (Q4) Vilken är din högsta avklarade utbildning?

	Q4	Frekvens	Procent	Valid Procent	Kumulativ Procent
Socionom	Yrkesinriktat gymnasieprogram	20	8,8	8,9	8,9
	Studieinriktat gymnasieprogram	190	83,3	84,8	93,8
	Kandidatexamen	14	6,1	6,3	100
	Totalt	224	98,2	100	
Bortfall		4	1,8		
Totalt		228	100		
Jurist	Yrkesinriktat gymnasieprogram	9	5,1	5,1	5,1
	Studieinriktat gymnasieprogram	154	87	87,5	92,6
	Kandidatexamen	13	7,3	7,4	100
	Totalt	176	99,4	100	
Bortfall		1	0,6		
Totalt		177	100		

9. (Q5) Utförde du något betalt arbete på minst en timme under de senaste sju dagarna?

	Q5	Frekvens	Procent	Valid Procent	Kumulativ Procent
Socionom	Ja	96	42,1	42,1	42,1
	Nej	132	57,9	57,9	100
	Totalt	228	100	100	
Jurist	Ja	62	35	35,2	35,2
	Nej	114	64,4	64,8	100
	Totalt	176	99,4	100	
Bortfall		1	0,6		
Totalt		177	100		

10. (Q6) Hur mycket är ditt hushålls totala inkomst i månaden?

	Q6	Frekvens	Procent	Valid Procent	Kumulativ Procent
Socionom	0–10 000	71	31,1	32,9	32,9
	10 000–20 000	65	28,5	30,1	63
	20 000–30 000	28	12,3	13	75,9
	30 000–40 000	21	9,2	9,7	85,6
	40 000–50 000	12	5,3	5,6	91,2
	50 000–100 000	16	7	7,4	98,6
	100 000–	3	1,3	1,4	100
	Totalt	216	94,7	100	
Bortfall		12	5,3		
Totalt		228	100		
Jurist	0–10 000	67	37,9	40,9	40,9
	10 000–20 000	37	20,9	22,6	63,4
	20 000–30 000	20	11,3	12,2	75,6
	30 000–40 000	16	9	9,8	85,4
	40 000–50 000	7	4	4,3	89,6
	50 000–100 000	13	7,3	7,9	97,6
	100 000–	4	2,3	2,4	100
	Totalt	164	92,7	100	
Bortfall		13	7,3		
Totalt		177	100		

11. (Q7) Anser du dig tillhöra någon särskild religion eller samfund?

	Q7	Frekvens	Procent	Valid Procent	Kumulativ Procent
Socionom	Ja	63	27,6	27,6	27,6
	Nej	165	72,4	72,4	100
	Totalt	228	100	100	
Jurist	Ja	47	26,6	26,7	26,7
	Nej	129	72,9	73,3	100
	Totalt	176	99,4	100	
	Bortfall	1	0,6		
	Totalt	177	100		

12. (Q7a) Om ja, vilken då?

	Q7a	Frekvens	Procent	Valid Procent	Kumulativ Procent
Socionom	<i>Inget svar</i>	165	72,4	73,0	73,0
	Judendom	1	0,4	0,4	73,5
	Kristendom	38	16,7	16,8	90,3
	Islam	18	7,9	8	98,2
	Österländsk religion	3	1,3	1,3	99,6
	Annat	1	0,4	0,4	100
	Totalt	226	99,1	100	
	Bortfall	2	0,9		
	Totalt	228	100		
Jurist	<i>Inget svar</i>	129	72,9	73,3	73,3
	Judendom	1	0,6	0,6	73,9
	Kristendom	41	23,2	23,3	97,2
	Islam	3	1,7	1,7	98,9
	Österländsk religion				
	Annat	2	1,1	1,1	100
	Totalt	176	99,4	100	
	Bortfall	1	0,6		
	Totalt	177	100		

13. (Q8) Anser du dig tillhöra en grupp som är diskriminerad i Sverige?

	Q8	Frekvens	Procent	Valid Procent	Kumulativ Procent
--	----	----------	---------	------------------	----------------------

Socionom	Ja	86	37,7	37,9	37,9
	Nej	141	61,8	62,1	100
	Totalt	227	99,6	100	
Bortfall		1	0,4		
Totalt		228	100		

Jurist	Ja	65	36,7	36,7	36,7
	Nej	112	63,3	63,3	100
Totalt		117	100	100	

14. (Q8a) Om ja, på vilka grunder är din grupp diskriminerad?

	Q8a	Frekvens	Procent	Valid Procent	Kumulativ Procent
Socionom	<i>Inget svar</i>	210	92,1	92,5	92,5
	Pga. religion	17	7,5	7,5	100
	Totalt	227	99,6	100	
Bortfall		1	0,4		
Totalt		228	100		

Jurist	<i>Inget svar</i>	171	96,6	96,6	96,6
	Pga. religion	6	3,4	3,4	100
Totalt		177	100	100	

15. (Q8b) Om ja, på vilka grunder är din grupp diskriminerad?

	Q8b	Frekvens	Procent	Valid Procent	Kumulativ Procent
Socionom	<i>Inget svar</i>	206	90,4	90,7	90,7
	Pga. etnicitet	21	9,2	9,3	100
	Totalt	227	99,6	100	
Bortfall		1	0,4		
Totalt		228	100		

Jurist	<i>Inget svar</i>	168	94,9	94,9	94,9
	Pga. etnicitet	9	5,1	5,1	100
Totalt		177	100	100	

16. (Q8c) Om ja, på vilka grunder är din grupp diskriminerad?

	Q8c	Frekvens	Procent	Valid Procent	Kumulativ Procent
--	-----	----------	---------	---------------	-------------------

Socionom	<i>Inget svar</i>	221	96,9	97,4	97,4
	Pga. ålder	6	2,6	2,6	100
	Totalt	227	99,6	100	
Bortfall		1	0,4		
Totalt		228	100		
Jurist	<i>Inget svar</i>	172	97,2	97,2	97,2
	Pga. ålder	5	2,8	2,8	100
Totalt		177	100	100	

17. (Q8d) Om ja, på vilka grunder är din grupp diskriminerad?

	Q8d	Frekvens	Procent	Valid Procent	Kumulativ Procent
Socionom	<i>Inget svar</i>	164	71,9	72,2	72,2
	Pga. kön	63	27,6	27,8	100
	Totalt	227	99,6	100	
Bortfall		1	0,4		
Totalt		228	100		
Jurist	<i>Inget svar</i>	126	71,2	71,2	71,2
	Pga. kön	51	28,8	28,8	100
Totalt		177	100	100	

18. (Q8e) Om ja, på vilka grunder är din grupp diskriminerad?

	Q8e	Frekvens	Procent	Valid Procent	Kumulativ Procent
Socionom	<i>Inget svar</i>	216	94,7	95,2	95,2
	Pga. sexuell läggning	11	4,8	4,8	100
	Totalt	227	99,6	100	
Bortfall		1	0,4		
Totalt		228	100		
Jurist	<i>Inget svar</i>	164	92,7	92,7	92,7
	Pga. sexuell läggning	13	7,3	7,3	100
Totalt		177	100	100	

19. (Q8f) Om ja, på vilka grunder är din grupp diskriminerad?

	Q8f	Frekvens	Procent	Valid	Kumulativ
--	-----	----------	---------	-------	-----------

				Procent	Procent
Socionom	<i>Inget svar</i>	224	98,2	98,7	98,7
	Pga. funktionshinder	3	1,3	1,3	100
	Totalt	227	99,6	100	
Bortfall		1	0,4		
Totalt		228	100		
Jurist	<i>Inget svar</i>	175	98,9	98,9	98,9
	Pga. funktionshinder	2	1,1	1,1	100
	Totalt	177	100	100	

20. (Q8g) Om ja, på vilka grunder är din grupp diskriminerad?

	Q8g	Frekvens	Procent	Valid Procent	Kumulativ Procent
Socionom	<i>Inget svar</i>	220	96,5	96,9	96,9
	Pga. annat	7	3,1	3,1	100
	Totalt	227	99,6	100	
Bortfall		1	0,4		
Totalt		228	100		
Jurist	<i>Inget svar</i>	173	97,7	97,7	97,7
	Pga. annat	4	2,3	2,3	100
	Totalt	177	100	100	

21. Röstade du i det svenska riksdagsvalet den 14 september 2014?

	Q9	Frekvens	Procent	Valid Procent	Kumulativ Procent
Socionom	Ja	143	62,7	63	63
	Nej	20	8,8	8,8	71,8
	Ej röstberättigad	64	28,1	28,2	100
	Totalt	227	99,6	100	
Bortfall		1	0,4		
Totalt		228	100		
Jurist	Ja	102	57,6	57,6	57,6
	Nej	16	9,0	9,0	66,7
	Ej	59	33,3	33,3	100

röstberättigad			
Totalt	177	100	100

22. Om ja, vilket parti röstade du på i det valet?

Q9		Frekvens	Procent	Valid Procent	Kumulativ Procent
Socionom	<i>Inget svar</i>	84	36,8	37,8	37,8
	Centerpartiet	9	3,9	4,1	41,9
	Folkpartiet	5	2,2	2,3	44,1
	Kristdemokraterna	3	1,3	1,4	45,5
	Miljöpartiet	24	10,5	10,8	56,3
	Moderaterna	19	8,3	8,6	64,9
	Socialdemokraterna	37	16,2	16,7	81,5
	Vänsterpartiet	14	6,1	6,3	87,8
	Feministiskt initiativ	21	9,2	9,5	97,3
	Sverigedemokraterna	2	0,9	0,9	98,2
	Annat	4	1,8	1,8	100
	Totalt	222	97,4	100	
Bortfall		6	2,6		
Totalt		228	100		
Jurist	<i>Inget svar</i>	75	42,4	43,4	43,4
	Centerpartiet	8	4,5	4,6	48
	Folkpartiet	10	5,6	5,8	53,8
	Kristdemokraterna	2	1,1	1,2	54,9
	Miljöpartiet	12	6,8	6,9	61,8
	Moderaterna	34	19,2	19,7	81,5
	Socialdemokraterna	9	5,1	5,2	86,7
	Vänsterpartiet	5	2,8	2,9	89,6
	Feministiskt initiativ	13	7,3	7,5	97,1
	Sverigedemokraterna	2	1,1	1,2	98,3
	Annat	3	1,7	1,7	100
	Totalt	173	97,7	100	
Bortfall		4	2,3		
Totalt		177	100		

23. Hur viktigt bör dessa saker vara när man bestämmer om någon som är född, uppvuxen och bosatt utanför Sverige ska få komma och bo här? Hur viktigt bör det vara att de har ...

(Q10a) ... har en utbildning?

Q10a	Frekvens	Procent	Valid	Kumulativ
------	----------	---------	-------	-----------

				Procent	Procent
Socionom	Extremt oviktigt	87	38,2	38,3	38,3
	Ganska oviktigt	44	19,3	19,4	57,7
	Varken oviktigt eller viktigt	63	27,6	27,8	85,5
	Ganska viktigt	24	10,5	10,6	96
	Extremt viktigt	9	3,9	4	100
	Totalt	227	99,6	100	
Bortfall	1	0,4			
Totalt	228	100			
Jurist					
Jurist	Extremt oviktigt	44	24,9	25	25
	Ganska oviktigt	35	19,8	19,9	44,9
	Varken oviktigt eller viktigt	60	33,9	34,1	79
	Ganska viktigt	32	18,1	18,2	97,2
	Extremt viktigt	5	2,8	2,8	100
	Totalt	176	99,4	100	
Bortfall	1	0,6			
Totalt	177	100			

24. (Q10b) ... kan tala svenska?

	Q10b	Frekvens	Procent	Valid Procent	Kumulativ Procent
Socionom	Extremt oviktigt	82	36	36,3	36,3
	Ganska oviktigt	36	15,8	15,9	52,2
	Varken oviktigt eller viktigt	44	19,3	19,5	71,7
	Ganska viktigt	48	21,1	21,2	92,9
	Extremt viktigt	16	7,0	7,1	100
	Totalt	226	99,1	100	
Bortfall	2	0,9			
Totalt	228	100			
Jurist					
Jurist	Extremt oviktigt	55	31,1	31,8	31,8
	Ganska oviktigt	39	22	22,5	54,3

	Varken oviktigt eller viktigt	32	18,1	18,5	72,8
	Ganska viktigt	39	22	22,5	95,4
	Extremt viktigt	8	4,5	4,6	100
	Totalt	173	97,7	100	
Bortfall		4	2,3		
Totalt		177	100		

25. (Q10c) ... har en kristen bakgrund?

	Q10c	Frekvens	Procent	Valid Procent	Kumulativ Procent
Socionom	Extremt oviktigt	197	86,4	86,8	86,8
	Ganska oviktigt	8	3,5	3,5	90,3
	Varken oviktigt eller viktigt	17	7,5	7,5	97,8
	Ganska viktigt	4	1,8	1,8	99,6
	Extremt viktigt	1	0,4	0,4	100
	Totalt	227	99,6	100	
Bortfall		1	0,4		
Totalt		228	100		
Jurist	Extremt oviktigt	142	80,2	80,7	80,7
	Ganska oviktigt	14	7,9	8	88,6
	Varken oviktigt eller viktigt	18	10,2	10,2	98,9
	Ganska viktigt	1	0,6	0,6	99,4
	Extremt viktigt	1	0,6	0,6	100
	Totalt	176	99,4	100	
Bortfall		1	0,6		
Totalt		177	100		

26. (Q10d) ... är vit?

	Q10d	Frekvens	Procent	Valid Procent	Kumulativ Procent
Socionom	Extremt oviktigt	211	92,5	93,4	93,4
	Ganska oviktigt	2	0,9	0,9	94,2
	Varken oviktigt	10	4,4	4,4	98,7

	eller viktigt				
	Ganska viktigt	3	1,3	1,3	100
	Extremt viktigt				
	Totalt	226	99,1	100	
Bortfall		2	0,9		
Totalt		228	100		
Jurist	Extremt oviktigt	164	92,7	92,7	92,7
	Ganska oviktigt	1	0,6	0,6	93,2
	Varken oviktigt eller viktigt	12	6,8	6,8	100
	Ganska viktigt				
	Extremt viktigt				
Totalt		177	100	100	

27. (Q10e) ... har ett yrkeskunnande som Sverige behöver?

	Q10e	Frekvens	Procent	Valid Procent	Kumulativ Procent
Socionom	Extremt oviktigt	83	36,4	36,7	36,7
	Ganska oviktigt	38	16,7	16,8	53,5
	Varken oviktigt eller viktigt	72	31,6	31,9	85,4
	Ganska viktigt	27	11,8	11,9	97,3
	Extremt viktigt	6	2,6	2,7	100
	Totalt	226	99,1	100	
Bortfall		2	0,9		
Totalt		228	100		
Jurist	Extremt oviktigt	39	22	22,4	22,4
	Ganska oviktigt	32	18,1	18,4	40,8
	Varken oviktigt eller viktigt	55	31,1	31,6	72,4
	Ganska viktigt	39	22	22,4	94,8
	Extremt viktigt	9	5,1	5,2	100
	Totalt	174	98,3	100	
Bortfall		3	1,7		
Totalt		177	100		

28. (Q10f) ... tar till sig och accepterar svenska seder och traditioner?

	Q10f	Frekvens	Procent	Valid Procent	Kumulativ Procent
Socionom	Extremt oviktigt	48	21,1	21,2	21,2
	Ganska oviktigt	43	18,9	19	40,3
	Varken oviktigt eller viktigt	59	25,9	26,1	66,4
	Ganska viktigt	65	28,5	28,8	95,1
	Extremt viktigt	11	4,8	4,9	100
	Totalt	226	99,1	100	
Bortfall		2	0,9		
Totalt		228	100		
Jurist	Extremt oviktigt	19	10,7	10,9	10,9
	Ganska oviktigt	24	13,6	13,8	24,7
	Varken oviktigt eller viktigt	63	35,6	36,2	60,9
	Ganska viktigt	50	28,2	28,7	89,7
	Extremt viktigt	18	10,2	10,3	100
	Totalt	174	98,3	100	
Bortfall		3	1,7		
Totalt		177	100		

29. Uppge hur mycket du instämmer eller tar avstånd ...

(Q11a) ... det är bra för Sverige att ha en lag mot etnisk diskriminering?

	Q11a	Frekvens	Procent	Valid Procent	Kumulativ Procent
Socionom	Instämmer starkt	198	86,8	87,6	87,6
	Instämmer	22	9,6	9,7	97,3
	Varken instämmer eller tar avstånd	4	1,8	1,8	99,1
	Tar avstånd				100
	Tar starkt avstånd	2	0,9	0,9	
	Totalt	226	99,1	100	

Bortfall		2	0,9		
Totalt		228	100		
Jurist	Instämmer starkt	140	79,1	80	80
	Instämmer	26	14,7	14,9	94,9
	Varken instämmer eller tar avstånd	7	4,0	4	98,9
	Tar avstånd	1	0,6	0,6	99,4
	Tar starkt avstånd	1	0,6	0,6	100
	Totalt	175	98,9	100	
Bortfall		2	1,1		
Totalt		177	100		

30. (Q11b) ... det är bra för Sverige att ha en lag mot religiös diskriminering?

	Q11b	Frekvens	Procent	Valid Procent	Kumulativ Procent
Socionom	Instämmer starkt	176	77,2	78,2	78,2
	Instämmer	32	14	14,2	92,4
	Varken instämmer eller tar avstånd	13	5,7	5,8	98,2
	Tar avstånd	2	0,9	0,9	99,1
	Tar starkt avstånd	2	0,9	0,9	100
	Totalt	225	98,7	100	
Bortfall		3	1,3		
Totalt		228	100		
Jurist	Instämmer starkt	123	69,5	69,9	69,9
	Instämmer	33	18,6	18,8	88,6
	Varken instämmer eller tar avstånd	12	6,8	6,8	95,5
	Tar avstånd	5	2,8	2,8	98,3
	Tar starkt	3	1,7	1,7	100

avstånd				
	Totalt	176	99,4	100
Bortfall		1	0,6	
	Totalt	177	100	

31. (Q11c) ... det är bra för Sveriges ekonomi att människor från andra länder kommer för att bo här?

	Q11c	Frekvens	Procent	Valid Procent	Kumulativ Procent
Socionom	Instämmer starkt	66	28,9	29,1	29,1
	Instämmer	88	38,6	38,8	67,8
	Varken instämmer eller tar avstånd	63	27,6	27,8	95,6
	Tar avstånd	8	3,5	3,5	99,1
	Tar starkt avstånd	2	0,9	0,9	100
	Totalt	227	99,6	100	
Bortfall		1	0,4		
	Totalt	228	100		
Jurist	Instämmer starkt	54	30,5	31,4	31,4
	Instämmer	59	33,3	34,3	65,7
	Varken instämmer eller tar avstånd	44	24,9	25,6	91,3
	Tar avstånd	10	5,6	5,8	97,1
	Tar starkt avstånd	5	2,8	2,9	100
	Totalt	172	97,2	100	
Bortfall		5	2,8		
	Totalt	177	100		

32. (Q11d) ... Sverige blir ett bättre land att leva i av att människor från andra länder kommer för att bo här?

	Q11d	Frekvens	Procent	Valid Procent	Kumulativ Procent
Socionom	Instämmer starkt	93	40,8	40,8	40,8

	Instämmer	77	33,8	33,8	74,6
	Varken	52	22,8	22,8	97,4
	instämmer eller tar avstånd				
	Tar avstånd	5	2,2	2,2	99,6
	Tar starkt avstånd	1	0,4	0,4	100
Totalt		228	100	100	
Jurist	Instämmer	62	35	35,6	35,6
	starkt				
	Instämmer	59	33,3	33,9	69,5
	Varken	45	25,4	25,9	95,4
	instämmer eller tar avstånd				
	Tar avstånd	4	2,3	2,3	97,7
	Tar starkt	4	2,3	2,3	100
	avstånd				
	Totalt	174	98,3	100	
Bortfall		3	1,7		
Totalt		177	100		

33. (Q11e) ... Sveriges kulturella liv berikas av att människor från andra länder kommer för att bo här?

	Q11e	Frekvens	Procent	Valid Procent	Kumulativ Procent
Socionom	Instämmer	126	55,3	55,3	55,3
	starkt				
	Instämmer	80	35,1	35,1	90,4
	Varken	17	7,5	7,5	97,8
	instämmer eller tar avstånd				
	Tar avstånd	5	2,2	2,2	
	Tar starkt				100
	avstånd				
Totalt		228	100	100	
Jurist	Instämmer	89	50,3	51,1	51,1
	starkt				
	Instämmer	57	32,2	32,8	83,9
	Varken	24	13,6	13,8	97,7

	instämmer eller tar avstånd				
	Tar avstånd	2	1,1	1,1	98,9
	Tar starkt avstånd	2	1,1	1,1	100
	Totalt	174	98,3	100	
Bortfall		3	1,7		
Totalt		177	100		

34. (Q11f) ... Svenska myndigheter bör vara generösa när de bedömer människors asylansökningar?

	Q11f	Frekvens	Procent	Valid Procent	Kumulativ Procent
Socionom	Instämmer starkt	46	20,2	20,3	20,3
	Instämmer	65	28,5	28,6	48,9
	Varken instämmer eller tar avstånd	86	37,7	37,9	86,8
	Tar avstånd	25	11	11	97,8
	Tar starkt avstånd	5	2,2	2,2	100
	Totalt	227	99,6	100	
Bortfall		1	0,4		
Totalt		228	100		
Jurist	Instämmer starkt	29	16,4	16,7	16,7
	Instämmer	47	26,6	27	43,7
	Varken instämmer eller tar avstånd	65	36,7	37,4	81
	Tar avstånd	26	14,7	14,9	96
	Tar starkt avstånd	7	4,0	4	100
	Totalt	174	98,3	100	
Bortfall		3	1,7		
Totalt		177	100		

35. I vilken utsträckning anser du att Sverige bör tillåta ...

(Q12a) ... judar från andra länder att komma och bo i Sverige?

	Q12a	Frekvens	Procent	Valid Procent	Kumulativ Procent
Socionom	Tillåta många	156	68,4	70,6	70,6
	Tillåta en del	60	26,3	27,1	97,7
	Tillåta några få	3	1,3	1,4	99,1
	Inte tillåta några	2	0,9	0,9	100
	Totalt	221	96,9	100	
Bortfall	7	3,1			
Totalt	228	100			
Jurist	Tillåta många	107	60,5	65,6	65,6
	Tillåta en del	53	29,9	32,5	98,2
	Tillåta några få	3	1,7	1,8	100
	Inte tillåta några				
	Totalt	163	92,1	100	
Bortfall	14	7,9			
Totalt	177	100			

36. (Q12b) ... muslimer från andra länder att komma och bo i Sverige?

	Q12b	Frekvens	Procent	Valid Procent	Kumulativ Procent
Socionom	Tillåta många	150	65,8	67,6	67,6
	Tillåta en del	63	27,6	28,4	95,9
	Tillåta några få	7	3,1	3,2	99,1
	Inte tillåta några	2	0,9	0,9	100
	Totalt	222	97,4	100	
Bortfall	6	2,6			
Totalt	228	100			
Jurist	Tillåta många	101	57,1	62	62
	Tillåta en del	54	30,5	33,1	95,1
	Tillåta några få	5	2,8	3,1	98,2
	Inte tillåta några	3	1,7	1,8	100
	Totalt	163	92,1	100	
Bortfall	14	7,9			
Totalt	177	100			

37. (Q12c) ... romer från andra länder att komma och bo i Sverige?

	Q12c	Frekvens	Procent	Valid Procent	Kumulativ Procent
Socionom	Tillåta många	149	65,4	67,1	67,1
	Tillåta en del	62	27,2	27,9	95
	Tillåta några få	6	2,6	2,7	97,7
	Inte tillåta några	5	2,2	2,3	100
	Totalt	222	97,4	100	
Bortfall		6	2,6		
Totalt		228	100		
Jurist	Tillåta många	98	55,4	60,5	60,5
	Tillåta en del	54	30,5	33,3	93,8
	Tillåta några få	7	4	4,3	98,1
	Inte tillåta några	3	1,7	1,9	100
	Totalt	162	91,5	100	
Bortfall		15	8,5		
Totalt		177	100		

38. (Q12d) ... människor som kommer från västvärlden att komma och bo i Sverige?

	Q12d	Frekvens	Procent	Valid Procent	Kumulativ Procent
Socionom	Tillåta många	155	68	69,8	69,8
	Tillåta en del	60	26,3	27	96,8
	Tillåta några få	7	3,1	3,2	100
	Inte tillåta några				
	Totalt	222	97,4	100	
Bortfall		6	2,6		
Totalt		228	100		
Jurist	Tillåta många	116	65,5	71,2	71,2
	Tillåta en del	44	24,9	27	98,2
	Tillåta några få	3	1,7	1,8	100
	Inte tillåta några				
	Totalt	163	92,1	100	

Bortfall	14	7,9
Totalt	177	100

39. (Q12e) ... människor som inte kommer från västvärlden att komma och bo i Sverige?

	Q12e	Frekvens	Procent	Valid Procent	Kumulativ Procent
Socionom	Tillåta många	153	67,1	68,9	68,9
	Tillåta en del	62	27,2	27,9	96,8
	Tillåta några få	7	3,1	3,2	100
	Inte tillåta några				
	Totalt	222	97,4	100	
Bortfall		6	2,6		
Totalt		228	100		
Jurist	Tillåta många	102	57,6	62,6	62,6
	Tillåta en del	52	29,4	31,9	94,5
	Tillåta några få	8	4,5	4,9	99,4
	Inte tillåta några	1	0,6	0,6	100
	Totalt	163	92,1	100	
Bortfall		14	7,9		
Totalt		177	100		

40. Här beskrivs kortfattat några personer. Tala om hur mycket varje person liknar eller inte liknar dig...

(Q13a) ... traditioner är viktiga för hen. Hen försöker följa de seder som hens religion eller hens familj har lärt hen. Hur lik dig är denna person?

	Q13a	Frekvens	Procent	Valid Procent	Kumulativ Procent
Socionom	Är väldigt mycket som jag	11	4,8	4,9	4,9
	Är som jag	20	8,8	8,9	13,8
	Är till viss del som jag	86	37,7	38,4	52,2
	Är inte som jag	62	27,2	27,7	79,9
	Är inte alls som jag	45	19,7	20,1	100
	Totalt	224	98,2	100	

Bortfall		4	1,8		
Totalt		228	100		
Jurist	Är väldigt mycket som jag	9	5,1	5,1	5,1
	Är som jag	24	13,6	13,7	18,9
	Är till viss del som jag	61	34,5	34,9	53,7
	Är inte som jag	40	22,6	22,9	76,6
	Är inte alls som jag	41	23,2	23,4	100
	Totalt	175	98,9	100	
Bortfall		2	1,1		
Totalt		177	100		

41. (Q13b) ... hen tycker att det är viktigt att alla människor i världen behandlas jämlikt. Hen anser att alla bör ha samma möjligheter i livet. Hur lik dig är denna person?

	Q13b	Frekvens	Procent	Valid Procent	Kumulativ Procent
Socionom	Är väldigt mycket som jag	155	68	68,9	68,9
	Är som jag	56	24,6	24,9	93,8
	Är till viss del som jag	14	6,1	6,2	100
	Är inte som jag				
	Är inte alls som jag				
	Totalt	225	98,7	100	
Bortfall		3	1,3		
Totalt		228	100		
Jurist	Är väldigt mycket som jag	113	63,8	64,2	64,2
	Är som jag	53	29,9	30,1	94,3
	Är till viss del som jag	10	5,6	5,7	100
	Är inte som jag				
	Är inte alls som jag				
	Totalt	176	99,4	100	

Bortfall	1	0,6
Totalt	177	100

42. (Q13c) ... det är viktigt för hen att lyssna på människor som är annorlunda än hen själv. Även när hen inte håller med dem, vill hen förstå dem. Hur lik dig är denna person?

	Q13c	Frekvens	Procent	Valid Procent	Kumulativ Procent
Socionom	Är väldigt mycket som jag	113	49,6	50	50
	Är som jag	86	37,7	38,1	88,1
	Är till viss del som jag	24	10,5	10,6	98,7
	Är inte som jag	3	1,3	1,3	100
	Är inte alls som jag				
	Totalt	226	99,1	100	
Bortfall		2	0,9		
Totalt		228	100		

Jurist	Är väldigt mycket som jag	89	50,3	50,6	50,6
	Är som jag	59	33,3	33,5	84,1
	Är till viss del som jag	27	15,3	15,3	99,4
	Är inte som jag	1	0,6	0,6	100
	Är inte alls som jag				
	Totalt	176	99,4	100	
Bortfall		1	0,6		
Totalt		177	100		

43. (Q13d) ... främmande ting skrämmer inte hen. Hen tycker om att testa nya saker och möta människor som är annorlunda än hen själv. Hur lik dig är denna person?

	Q13d	Frekvens	Procent	Valid Procent	Kumulativ Procent
Socionom	Är väldigt mycket som jag	79	34,6	35	35
	Är som jag	80	35,1	35,4	70,4
	Är till viss del som jag	53	23,2	23,5	93,8

	Är inte som jag	12	5,3	5,3	99,1
	Är inte alls som jag	2	0,9	0,9	100
	Totalt	226	99,1	100	
	Bortfall	2	0,9		
	Totalt	228	100		
Jurist	Är väldigt mycket som jag	57	32,2	32,6	32,6
	Är som jag	64	36,2	36,6	69,1
	Är till viss del som jag	47	26,6	26,9	96
	Är inte som jag	4	2,3	2,3	98,3
	Är inte alls som jag	3	1,7	1,7	100
	Totalt	175	98,9	100	
	Bortfall	2	1,1		
	Totalt	177	100		

